

ekmek ve gül

Yasasın
1 Mayıs!

ekmek

is

gücümüz
birliğimiz!
birlikte
değiştireceğiz!

esit işe
esit ücret
BARİŞ!

Kadınlar
Soyak
İSTEMİYOR!

özgürlük

İÇİNDEKİLER

8 Mart'tan 1 Mayıs'a mücadelemizde bahar temizliği.....3	Fulya Alikoç
Sendikal bürokrasinin duvarları kadınları sendikandan dışına itiyor.....5	Gülcem Tanır
Sanki sendikacılık erkeklerin işi gibi davranılıyor.....6	Eren Aktaş
Şeffaf, demokratik sendikaları yaratacağız.....7	
İşverenle ahbap çavuş olan sendika ne işimize yarar?.....7	
Türk Metal'de örgütlü her işçi Xioami işçilerine destek olmalı.....8	
Patron- Sendika el ele işçi kıyımı.....8	
Eğitimciyi köle zanneden patrona karşı işte böyle kazandık.....9	
Genç kadınlar gelecek istiyor.....10	Melisa Karauzun-Rukiye Kurnaz
Bu hukuk bürosunda ayağa kalkmak bile yasak10	
Erdoğan'ın 'şifa tarif', bizim kuru ekmeğimiz.....11	Adile Doğan
1 Mayıs senin günün.....12	
Ürettiğim ev aletini alamıyorum.....14	Ayşe Öztürk
'Ben de varım' korusu.....14	Neslihan Karyemez
Her karşı Bergen'lerle dolu ülkenin ikiyüzlü medyası.....15	Aliye Ceylan
Hiç edilen emeğin bir karşılığı olmalı.....16	Özge Akçül Ayaza
Münevver.....16	Nevruz Mersin
Şans eseri yaşadım, gerçekleri anlattım, ya ölen kadınlar.....17	Dilek Güven
Farkında olmak önem almaktır.....18	Hülya Deniz Bayrak
Bu hastalığı yenecek, mücadele yeniden döneceğiz.....18	Songül KEŞKEK
Dert üstüne derdi, el üstüne elle çözeriz.....19	
Okuldan staja, sınavdan hayata ayrımcılık.....19	Kübra Dizek
Savaşlarla sınırlarla 'terbiye' edilmeye çalışılan kadınlar.....20	Aysel Ebru Ökten
Ayşe'nin derdi: Erkekler dergiyi neden okumuyor?.....21	Fatma Koç
KİTAP.....21	Sevil Aracı
Marx'ın idealinin umutlu aşk hali ve Jenny.....22	Filiz GÜR
Eşitlik yoksa sevgi de yok.....22	
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
İnatla, dirençle, cesaretle, dayanışmayla, hep birlikte nice yıllara.....24	

Daha çok biriktirmek, tarihe daha çok mücadelemizi yazmak için...

BU yıl bahar bir türlü gelmek bilmedi sanki. Gün gecedan gündüze dönemedi, mevsim kıştan bahara geçemedi. Boğaz daha daraldı, bıçak kemiğe dayandı. Hayal ettiğimizi yaşamak istersen sadece nefes alarak yaşama-ya mahkum edildik.

Kapılar üzerimize kapatıldı, yüzümüze çarpıldı, dönüp dolaşım aynı dertleri konuşur, aynı öfkeyi taşır olduk. Susturulduk, bastırıldık, korkutulduk, sabretmeye zorlandık, açlıkla sıvandık. Baş etmeyi bildik de bu zorluklardan, imkansızlıklardan imkan çıkarttık, olmayanı oldurduk yine "yok" demedik. Hayat biz kadınların için her koşulda mücadele değil miydi?

Biz de en iyi bildiğimiz şeyi yapmaya koyulduk fabrikada, sokakta. Kölece çalışma koşullarına karşı ses çıkarttık, susturmak istediklerimizi cevap verdik, işten attılar en önce direnişe geçtik. Evde, sokakta, adliye koridorlarında hakkımız olanı almak için dişe diş mücadele ettik. "Bu hayat da bu haklar da bizim, vazgeçmiyoruz" dedik. Yoksulluğa da eşitsizliğe de şiddete de tahammülümüz yoktu artık. Birliğimizle mümkün, bizimle mümkün diyerek hayatlarımızı baştan yazmaya koyulduk.

Ekmek ve Gül'ün bu sayısı da 8 Mart'tan 1 Mayıs'a kadınların ufkunu açan, birliklerini kuran, kapitalist sömürüye de erkek egemenliğine de karşı bilincini yükselten, dayanışmanın nasıl da güç verici olduğunu anlatan ve yeniden yeniden kız kardeşliği hatırlatan hikayelerle dolu.

İşimiz çok... Hep çok olacak... Ama bugün, dünden farklı... Direnişler dağıtıyor umutsuzluk iklimini, umutsuzluğa karşı tek çarenin mücadele olduğunu gösteriyor işçi sınıfı. Ama işçi sınıfının kalıcı birliklerini kurmasının, yan yana gelmesinin önündeki engel de çok; en çok da işçi dostu gibi görünüp masadan alından işverenle el sıkışanlar.

Bu sayımızın ana gündemine işçilerin kendi inisiyatiflerini bıraktıkları anda devreye girip patronla uzlaşmaya giden, bazen işçileri işinden eden sendikal bürokrasi var. Bu sayımızın sayfalarında kadın işçilerin, emekçilerin örgütlenmesinin önündeki engelleri, bu engelleri aşma deneyimlerini, karşısına çıkan engelleri fark ettiği tartışmaları bulacaksınız.

Anayazımızda Fulya Alikoç, kadın işçilerin sadece patronlara karşı değil, kapitalizmin bir uzantısı haline gelen sendikal bürokrasiye de karşı mücadele etmesinin gerekliliğini hatırlatıyor. Ve şu sözlerle sesleniyor kadın işçilere: "8

Mart'tan 1 Mayıs'a, haydi bahar temizliğine! Kadınlar daha güçlü, daha örgütlü sınıf mücadelesine!"

Ankara'da farklı sendikalarda örgütlü kadın işçiler, sendikaların aktif bir parçası olmak konusunda önlerine konan engellerden bahsediyor.

Türkiye'nin en zengin ilk 500 kurumu arasında bulunan bir özel okuldan eğitim emekçileri, ücretlerine "lütuf" şeklinde yapılan ek zamma karşı çıktıkları ilk grevi ve sendikalaşma süreçlerini anlatıyor.

100 gün grev yapan Bakırköy Belediyesi işçisi, sendikal bürokrasinin işçi arkadaşları üzerinde yarattığı buhran, güvencesizlik ve kaygıya karşı "Nasıl sendikalara ihtiyacımız var?" sorusuna yanıt veriyor. Seyhan Belediyesi işçileri de "belediye yönetimi ile ahbap çavuş ilişkisi kuran sendika neyimize yarar?" diye soruyor.

Savaşın kadınlar üzerindeki etkisini, göç dalgasını, göçmen kadınları ise Ebru Yiğit anlatıyor.

Eşitsizlik, iktidarın politikalarıyla derinleştirilirken kadına yönelik şiddet de artıyor. Esenyali'dan, Adana'dan, Eskişehir'den kadınlar maruz kaldıkları şiddeti ve şiddetten kurtulma çabalarını Ekmek ve Gül'e yazdılar.

**

Eşitlik, özgürlük, adalet, demokrasi, refah için... Alın terimizin değersizleştirilmediği, emeğimizin sömürülmediği, sağlığımızın hiçe sayılmadığı insanca çalışma koşulları için... Şiddetsiz, güvenli bir yaşam, umutlarımızın yeşerdiği bir gelecek için... Haklarımız için... Yoksulluğun, açlığın, tarihe karışması için... Önümüze konan, karşımıza çıkan tüm bu engelleri aşmak için atalım adımlarımızı, 1 Mayıs'a giderken engelleri bilerek, bunlar karşısında durma cüretini kız kardeşlerimizin ellerinden tutarak gösterelim.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak çizimi: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül - Sunu görseli: Canva

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

8 Mart'tan 1 Mayıs'a

Mücadelemizde Bahar Temizliği

Fulya ALIKOÇ

Hiç dalgalı denizi dakikalarda, hatta saatlerce seyrettiğiniz oldu mu? Üzeri köpüklüdür; birinin öfkesi kabadığında “köpürdü” denmesi boşuna değil. Bir de içi vardır dalganın. Deniz süt limanken derinde biriken görmeyen pek mümkün değildir. Ama dalga, kökünden kopan yosunu yükseltir, yüzeye çıkarır. Dipte yüzden balığı içine çekip ileri fırlatır. Denizciler “lodos bereketi” der hatta. Bazen bereketli olan insan çöpüdür; denizin dibinde biriken pisliğimizi dalganın içinde gördüğümüz olmuştur. Kabaran denizde neyi ne kadar göreceğimiz, harekete geçirenin meşrebine göredir; meltemse daha az, fırtınaysa daha çok. Yüzey akıntısıysa daha kısa ve geçici, dipden gelen dalgaysa daha uzun ve kalıcı...

Her dalganın bize öğrettiği bir şey vardır. Çünkü durağan haldeyken görünmeyen, hareket halinde kendini hızla önümüze seriverir. Son birkaç ayda patlak veren işçi direnişleri gibi. 2022'nin ilk iki üç ayında son birkaç yılın toplamından daha yoğun iş bırakma eylemiyle karşılaştık. Kimisi bir anda parlayıp söndü kimisi uzunca bir süredir dipte fokurdayan hoşnutsuzluğun yüzeye çıkması şeklinde seyretti. Irili ufaklı iş bırakma eylemlerinin sayısı şimdiden 100'ü geçti.

Emek gücünü satarak geçinenlerin bu dalgalı hareketlenmesi pek çok yönden ele alınabilir, alınıyor da. Sabrın taşma nedenleri dile getiriliyor. İş bırakan kesimlerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı ya da eğitim seviyesi konuşuluyor. Eylemlere katılan işçi sayısı sendikalaşma oranı arasındaki tezatlık nadiren de olsa vurgulanıyor. Pek çok örnekte, kadınların, özellikle genç kadınların ey-

lemlerin en önünde yer aldığına değişiyor. Ne var ki bu eylemlerin önümüze fırlattığı birtakım gerçekler var konuşmamız gereken. En başta da kadınların sınıf mücadelesine katılmasının önündeki engeller; ataerkil aile, kapitalist üretim sürecinin kendisi ve özellikle de sendikal bürokrasi.

KADIN EMEĞİNİN KAPİTALİST SÖMÜRÜSÜ

Bu aralar kadın istihdamı üzerine pek çok rapor yayımlandı. Kaynaklar farklılaşsa da vardıkları ortak bir sonuç vardı ki o da kadın işsizliğinin artışıydı. Hatta erkek istihdamında nispeten artış yaşanırken kadın işsizliğinde artış yaşanıyor görünüyor bazı raporlara göre. Ekmek ve Gül'ün herhangi bir sosyal medya hesabına girin ve son birkaç aylık paylaşımlarına bakın. OPPO, Xiaomi Salcomp, Pas South... Bu haberlerde hep “yarısından fazlası”, “çoğunluğu” ya da “yüzde 80'i, 90'ı” kadın olan işçilerin eyleme geçtiğini görüyoruz. Ya da mesela Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nde kadın istihdamının yüzde 20'ye yükselmesine övgüler okuyoruz. Özellikle belli sektörlerde, Türkiye devletinden teşvik alan yabancı sermayenin -ki burada Çin sermayesi özel olarak öne çıkıyor- kurduğu işletmelerde kadın istihdamının arttığına delalet bu durum.

Kapitalizm burada toplumsal bir gerçekliği, kadınların ezilen cinsiyet konumunu ustaca artı değere çeviriyor. Kadınlar, sipariş varken çalıştırılıp yokken kolayca kapı önüne konabilen, daha düşük ücretlere çalıştırılabilen, üstelik patrona ek devlet teşviklerinin yolunu açan, maaşının asgari ücret kadarı İŞKUR tarafından ödendiğinde neredeyse işverene hiçbir maliyeti olmayan işçiler. Kadın istihdamının bir yan-

dan azalıyor bir yandan artıyor görünmesini kısmen bu işçilik-işsizlik arasındaki hareketlilik anlamlı kılabilir. Tam da bu istihdam esnekliği, kadının işçi olarak kolay harcanabilirliği, ona özel olarak biçilen bu düzensiz işçilik ya da kendi deyimleriyle “işten atılma korkusu” kadınların, istikrar gerektiren sınıf mücadelesine katılımının önündeki yapısal bir engel.

KAPİTALİST DENETİMİNİN ATAERKİL KARAKTERİ

Ancak kapitalist için kadın iş gücünü tercih etmenin tek nedeni bu “ekonomik” avantajlar değil. O, mümkün olan maksimum kâr elde etmek için işyerindeki üretim süreci üzerinde maksimum denetimi sağlamak zorunda. Bu kapitalist denetim, işyerinde üretim hedefi, sayı baskısı, performans ölçümü, üretim hattı boyunca konulan kameralar, saniyesi sayılan molalar, eften püften bahanelerle tutulan tutanaklar biçiminde yaşanıyor. Denetimin genel uygulamaları kadın erkek cinsiyet gözetmeksizin tüm işçiler üzerinde baskı kurmak üzere tasarlanmış.

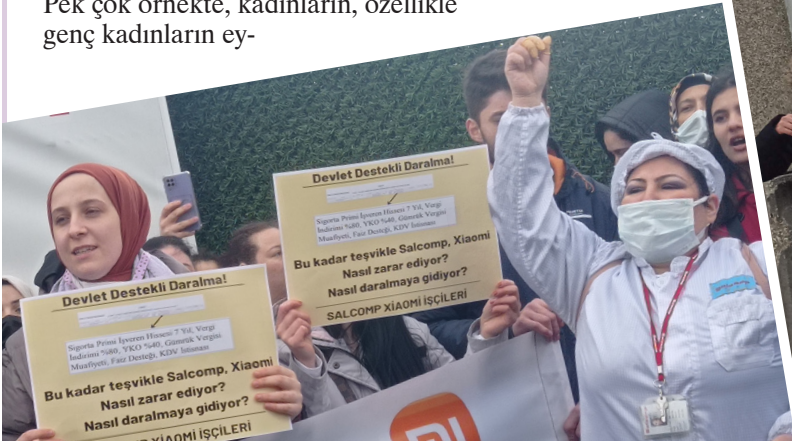
Ancak işçilerin çoğunluğunun kadın olduğu bazı fabrikalarda bu uygulamaların insan bedeninin sınırlarını zorlayacak boyuta varabildiğine dikkat çekmek lazım. Direnişle gündemimize gelen ve yüzde 90'ı kadın olan Pas South işçilerinin “telafi” cenderesi bu duruma örnek. Arçelik, BSH, Varicon gibi beyaz eşya firmalarına üretim yapan fabrikada, sipariş olmadığında işçiler saat bazında borçlu kabul ediliyor, sipariş geldiğinde ise her fazladan mesai bu borçtan düşülüyor. İş günü 10 saat olan fabrikada asla fazladan mesai ücretleri ödenmi-

yor. 250 saat borçlu olan işçiler var! Kadınlar, Sisifus misali, angaryaya koşuyor.

Kapitalist için işçi kadın olunca davranışlarına sınır koymanın -erkek işçilerde işlemeyen- başkaca cinsiyetçi yöntemleri var. Direnişlerle birlikte pek çok örneğini gördük ama en pes dedirteni Xiaomi Salcomp'tan geldi. Kadınlara kılık kıyafet yasakları, fabrikaya girişte dedektör ötüyor diye metal içermeyen sütyen giyme zorunluluğuna kadar vardırıldı. Kadının emek süreci üzerindeki denetimde yine de en “kârlı” olanı, geleneksel “namus” algısını işyerinde pekiştirmek. Kahkaha atan, yüksek sesle konuşan, erkeklerle sohbet eden kadınlar hakkında çıkarılan ya da en azından izin verilen dedikodular kadınları ya erkek gibi davranmaya ya da erkek mesai arkadaşlarıyla hiç iletişim kurmamaya itiyor. Hatta işçilerin çoğunluğunun kadın, ücretlerin tam da bu yüzden düşük olduğu işyerlerinde çalışmaya meylediyorlar. Yani kapitalist denetimin ataerkil karakteri işyeri temelinde örgütlülüğün önünde yapısal bir engel.

KADINI DİRENİŞTEN ALIKOYAN ATAERKİL AİLE

Kadınların sınıf mücadelesine katılımına set çeken unsurlar işyeriyle sınırlı değil elbet. Kapitalist toplumun ataerkil ailesi, emek gücü sömürsünün işyeri dışındaki birincil tamamlayıcısı. Mesele sadece aile içinde kadının ücretsiz bakım emeğinin ruhu tüketmesiyle sınırlı değil. Derinleşen yoksullukla at başı giden kıskırılmış erkeklik;

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

baba, abi, kardeş, eş formunda kadını köleleştirme arzusunda. Daha 24 yaşında babadan kocaya, kocadan işyerine şiddet sarmalı dışında bir hayat yaşamamış bir OPPO işçisini mesela boşansa da bu direnişten alıkoymuyor ataerkil

ailenin kadın üzerindeki hükmü: “Boşanma davam devam ediyor. Eşim sürekli beni çocukla tehdit ediyor. Kiradayım ve bir gün bile boş duracak zamanım yok. Ben de kovduğumun ertesi günü yevmiye işi buldum, geçici olarak çalışıyorum. Birlik olup o işe geri dönebilir miydik? Bilmiyorum ama ben vicdan azabı çekerek arkamı dönmek zorunda kaldım. Fabrikanın önünde kaç gün bekledik? Nasıl yapardık? Küçük çocuğumu kime bırakırdım... Bu soru işaretleri beni diğer işçilerle birlikte hareket etmektan alıkoymdu. En çok ben istedim bağırırım, sesimizi yükseltelim diye ama sendikamızın da arka çıkmayacağını anlayınca bari bir an önce iş bulayım dedim.”

SENDİKAL BÜROKRASI İLE ATAERKİLLİĞİN MUTLU BİRLİĞİ

Sendika kadınların hayatında çelişkili bir varlık. Kimisi Bursa Acarsoy Tekstil’de işten atılıp tek başına direnen Selinay gibi “21 yaşında bir kadın olarak sendikayla birlikte öz güvenim daha da arttı. Arkadaşlarımı da bu çatı altında, sendikalaşmaya davet ediyorum” diyor. Kiminin anlattığıysa kapitalist üretimde sendikal bürokrasiyle ataerkil ailenin mutlu birlikteliğini gözler önüne seriyor. Yakın zamanda işten çıkarılan Funda’nın söyledikleri gibi: “Aylardır iş arıyorum, ya da dolayısıyla bulamıyorum. Biraz da umutsuzum, sendika arkamızda durmadı. ... Eski eşimin gönderdiği parayla yaşamımı sürdürmeye çalışıyorum.”

Çelişkili gibi görünen bu iki durumun da ortak bir yönü var. Sendika destek veren ya da vermeyen, arka çıkan ya da çıkmayan bir yapı. İşçi sınıfının dışında bir varlık gibi beliriyor örgütlü mücadele eden kadınların zihninde. İşte bu dışsallık; artık aktif üretken işçilerin dışında yaşayan, artık üretim sürecinde yer almayan, onların haklarını sözde dışarıdan savunan bürokratik sendikacılığın doğasında var zaten. Türkiye’de bu dışsallığı taşımayan sendika yok denecek kadar az.

Ne var ki işçi sınıfının genelinin zayıflatıldığı bu durumdan kadınların örgütlenme, temsiliyet ve hareket düzeyinde etkilen-

mesi de başka.

Ataerkil aile işyeri dışından çekiştiriyor, kapitalist denetimin ataerkil karakteri içeriden itiyor. Üstelik uyumadığı her an emek verme halinde kadınlar. İşyerindeki ücretli kölelik, aile içerisindeki “ev köleliği” ile tamamlanmadığında, kadının örgütlenmek için çaba sarf edecek ne zamanı ne de enerjisi kalıyor. Özcesi, kadınları sınıf mücadelesine katılmaktan alıkoymayan bu iki durum, örgütlenmeleri için özel bir çaba gerektiriyor. Oysa hâkim sendikal anlayış “Kendi aranızda yetki için yeterli sayıyı bulun, öyle konuşalım” diyecek kadar işyerine uzak. Buna rağmen örgütlenme çabasında olan kadınlar, vardiyalarının denk getirmeyi bekliyor, üç beş kuruş ortaya koyup pazar günleri birlikte kahvaltı yapıyor, yan yana gelebilmek için ev işlerini ışık hızında bitirmeye çalışıyor. Örgütlenmek için dehşet yoğun bir emek sarf ediliyor. Üstelik çoğu durumda işçi sınıfının sendikal mücadele taktiklerinin deneyimi dahi aktarılmazken. Örneğin, Pas South’ta olduğu gibi, tüm işyerini örgütleyene kadar beklemek yerine yasal olarak yeterli sayıyı bulur bulmaz yetki başvurusu yaptırılıyor ve Bakanlığa gi-

den mektuplar patronların posta kutusuna düştüğü için işten atılıyorlar. Bu sefer kapı önünde cılız direnişlerde umut arayıp sendikal bürokrasiyle yüzleşiyorlar.

Aslında sınıf bilinciyle olmasa da sınıf sezgisıyla örgütleniyorlar işyerinde. Vele ki yetki alındı. Bu sefer sendika bürokratları köy ağaları gibi çöküyor kadınların örgütlenme emeğinin üzerine. İşçilerin kendi temsilcilerinin seçilmesine izin verilmiyor. Neredeyse doğa kanunu kadar kesindir; ataerkil bir toplumda demokratik seçim kadınların temsiliyetini garanti etmese de en azından güçlü bir olanak sunar. Atama usulünün norm olduğu yerde kadınların doğrudan karar verme süreçlerine katılımı yok denecek kadar azdır. Bir bakalım, yarısından fazlasını kadınların oluşturduğu üretim ve hizmet sektörlerine, işyerlerine... Kadınlar sendikalarda ne kadar temsil ediliyor? Tekstil, tarım, gıda gibi kadın işçilerin yoğunlukla çalıştığı sektörlerde sendikacılar ya da sendika üyeleri arasında kadın oranı nedir? Bunlar bir yana...

Sendikalardaki bu bürokratik yapı genel olarak işçi sınıfını ataete sürüklerken en geride kadınları bırakıyor. En geride bırakılan kadınlar arasında azınlığı oluşturan dirençli bir kesimi ise mancınıkla gerilmiş gibi bıçak kemiğe dayandığında en öne fırlıyor.

İşte o zaman kadınlar için yeni bir deneyim başlıyor; mücadele sadece patronlara karşı değil, kapitalist sınıfın bir uzantısı haline gelen sendikal bürokrasiye de karşı. Direniş daha birinci haftasını bulmadan patrone taleplerinin yanına “Sendika bu işçi kıymına ortak olmaktan geri çekilsin” talebini eklemek zorunda kalan Xiaomi Salcomp işçisi kadınların yaşadıkları tüm işçi sınıfına ve sınıfın kadın yarısına dersler dolu. Sadece patrona karşı alın terinin hakkını değil, sendikadan da örgütlenmek için harcadıkları emeğin karşılığını arıyorlar. Çünkü sendikalaştıktan sonra çalışma koşullarında hiçbir değişiklik olmadı, bunun üzerine gittikleri sendika şubesinde “Randevunuz var mı?” sorusuyla karşılaştılar, Toplu İş Sözleşmesi için yapılan görüşmelerde neler konuşuluyor bilmiyorlar, en son mart ayında 110 işçi işten atıldığında sendika başkanı sanki şirketin genel müdürü gibi “Şirket daralmaya gidiyor, yapacak bir şey yok” dedi, işçiler kapı önünde kendiliğinden direnişe geçtiğinde de sendika “arkalarında durmadı.”

SINIF SEZGİSİNDEN SINIF BİLİNCİNE, HEP BİRLİKTE NE YAPMALI?

BUGÜN kabaran işçi hareketlerinin dalga boyu kısa, kendiliğinden kabarıyor, bilinç ve süreklilikten yoksun; anlık parlamayı en ufak zorlukta sönen bir karakter taşıyor. Bu süreksizlik ve tekinsizlik, hayata daha temkinli yaklaşmak zorunda kalan kadınların harekete geçmesini ve dahil olmasını zorlaştırıyor. Tüm bu tuturaklı tespitler, direniş halindeki kadınların dilinde zaman zaman beliren sınıf sezgisine gölge düşürüyorsa sol lafazanlıktan öteye geçmez. Bu yanlışlığa düşmemeli.

Sahilde durup süt liman denizlerin hayalini kurmalı; boyutu, sürüklenme gücü ne olursa olsun dalganın içine içine bakmalı! Orada direniş halindeki kadınların sınıfsal sezgilerini görmeli!

Bakırköy Belediyesi’nde grevde 100 gün kararlı duran kadın işçilerin asıl kritik karar anında “birlik dağılmasın” diye iradelerini sendika bürokrasisine devretmekle karşı karşıya kalmaktan nasıl kurtulacağız, düşünmeli!

Manisa Organize Sanayi’de işten atıldığı için direnişe geçen Ebru’nun “Benim iki çocuğum var ve onlar da işçi olursa bunları yaşayıp mağdur olsunlar istemiyorum. Onun için buradayım” sözlerinde bugünkü müca-

delenin aslında geleceği de içine alan bir dip dalganın işaretlerini bulmalı!

Xiaomi Salcomp önünde “Sendikamızın işveren tarafı olduğunu duyduk. Ne kadar doğru bilmiyorum ama şu anki görüntü bunu kanıtıyor” diyerek sendikal bürokrasiye dair aldığı ders tüm kadın işçilere, sınıfa mal edilmeli!

“Patronumuzla bizim çalışma şartlarımıza ve alacağımız paraya dair görüşülüyor ama bize hiçbir şey sorulmuyor. Burada bir sorun var. Sendikamızın yapacağı şey belli, hangi sendika olursa olsun fark etmez, topalayacak bütün işçileri yemekhaneye, sözleşmeyi hep birlikte oluşturacağız,” sözlerindeki işçi komitesi ihtiyacı belirginleştirilmeli, işçi demokrasisi arayışı örgütlenmeli!

İşçilerin, ama en çok da “ücretsiz izin verilebilirdi, işten atılmak şart değildi” diyen kadın işçilerin patron adına düşünmeyi bırakıp patronun tam karşısında duran bir sınıf olduğu gerçeği artık bilinince çıkarılmalı! Her bir dalganın yükselttiği yerden dip dalgaya kementler atılmalı, sınıf mücadelesi yükseltilmeli!

8 Mart’tan 1 Mayıs’a, haydi bahar temizliğine! Kadınlar daha güçlü, daha örgütlü sınıf mücadelesine!

Sendikal bürokrasinin duvarları kadınları sendikanın dışına itiyor

Ankara'da belediyelerde farklı sendikalarda örgütlü kadın işçilerin anlattıkları sendikalarda kadın işçiler olarak sözünü söylemenin, sendikalarda temsil edilmenin zorluğunu ortaya seriyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Gülcem TANIR
Ankara

Belediye iş kolunda kadın emekçilerle her sohbetimiz; istekli de olsalar üyesi oldukları sendikayla bağ kuramadıklarını, sendikanın içine girmenin neredeyse imkânsız olduğunu, faaliyete katılmak için de sendika içinde kimi görevlere yükselmek için de sendikal bürokrasinin izni ve onayı gerektiğini ortaya koyuyor. Anlattıkları da gösteriyor ki; işyerlerine dayanmayan, sendika şube binalarına, salon ya da otel toplantılarına hapsedilmiş faaliyetler, hangi sendika olursa olsun emekçileri ama en çok da kadın emekçileri sendikal faaliyetin dışına atıyor.

SENDİKANIN İÇİNE GİRMEK AKP'DE SİYASET YAPMAKTAN ZOR

Seniha, AKP'li bir belediyede çalışan her şeye hevesli çok sosyal bir kadın. Aynı belediyenin bulunduğu ilçede AKP Kadın Kolları Başkanı. Şirket işçisi olarak partisinin ilçe örgütü tarafından işe yerleştirilen Seniha, gerek belediye içinde gerekse de ilçe düzeyinde aktif siyaset yapıyor.

Bir süre odacılık yaptıktan sonra müdürün sekreterliğine yükselmiş. Seniha'ya neden sendikasında görev almadığını soruyoruz. Seniha'nın anlattıkları şöyle: "Üye olduktan bir süre sonra Hizmet-İş'in bir temsilcisi geldi. 'Abla seni de aramızda görmek istiyoruz' dedi, sonra gitti. Gidiş o gidiş bir daha da gelen giden olmadı." Seniha'nın hiçbir yerden davet beklemeyecek kadar atılgan olduğunu bildiğimizden üstüne gidiyoruz. "Sen durmazsın, istesen sendikal faaliyete katılırdın yoksa istemiyor musun?" dediğimde gülüyor. Aslında istediğini ama içlerine girmenin zor olduğunu söylüyor: "Düşün, bana bile bu kadar zor geliyorsa işin içine girmek partiden zormuş bu iş. Arada bir otellerde, il dışında kadınlar toplanıyor duyuyorum ama bizi içlerine alan yok."

TEMSİLCİSİNDEN KORKAN İŞÇİ, YÖNETİCİSİNDEN KORKAN TEMSİLCİ

Sendika işyeri temsilcilerinin tamamı sendikal izinli oldukları günlerde işyerine gelmiyorlar. Haftanın üç günü izinliler, iki gün işyerindeler. Geldikleri iki gün de belediye içinde kendi yakın arkadaşlarını, belediye yöneticilerini ziyaret ederek geçiriyorlar zamanlarını. Sendika üyeleri, temsilcileri ile görüşmekten korkuyorlar.

Bir gün bir sohbet sırasında temizlik işçisi kadınlardan biri daha önce çalıştığı bir işyerinde üç yıl boyunca sigortasının yatırılmadığını, buna karşı ne yapabileceğini soruyor. Konuşma bittikten sonra sınıksız tembihleniyorum: "Aman temsilciler duymasın!"

Ayten, Hizmet-İş işyeri temsilcisi. "Sendikal izin işyerinde kullanılır, işçileri ziyaret, işyeri örgütlenmesi vb. için değerlendirilir, neden hiç işyerine gelmiyorsun?" diye sordüğümüzde "Kimse gelmiyor ki. Şube yönetimi bize 'Gerek yok, bir şey gerekirse zaten şube müdahale eder' diyor, gelmiyoruz" yanıtını veriyor. Kadın işçilerin sorunları için neler yaptıklarını sordüğümüzde Seniha'nın

söz ettiği otel toplantılarından, kimi gezilerden söz ediyor.

'KENDİ GÜCÜMLE SEÇİLSEM...'

İki dönemdir temsilcilik yaptığını bildiğimden "Neden şube yönetiminde yer almayı düşünmüyorsun artık bir kadın temsilci olarak?" soruma, kendisinin düşünmesinin bir şey ifade etmediğini söyleyerek başlıyor: "Aslında bu dönem düşündüm. Ama bana teklif etmediler ki. Onların uygun görmesi gerekir. Ben çok geriliyorum bir de. Toplantılarda yanlış yapmayayım diye yöneticilerin gözüne bakıyorum. Bana iyi bakıyorlarsa iyi konuştuğumu anlıyorum yoksa hemen kendime çeki düzen veriyorum." Sen temsilcisin, yöneticiler senden çekinsin dememe ise "Bizi atadılar, kendi gücümle seçilsem dediğin haklıydı" diyerek yanıt veriyor.

Bem-Bir-Sen üyesi sözleşmeli bir memur Aysel, sözleşmeye geçerken üye evraklarını doldurduğunu ama sendikasının yöneticilerini hiç tanımadığını, üye olurken dahi görmediğini söylüyor: "Hiç bilmediğim bir sendikanın içindeyim. Çünkü zorunlu olarak işveren tarafından üye yapıldım sayıyorum" diye değerlendiriyor. Geldikten sonra bir toplu sözleşme süreci yaşanmış ama kendisine ne fikir soran ne de bilgi veren olmuş.

HANI BİZ BU SENDİKADA EŞİTTİK?

Tüm Bel-Sen üyesi Şennur'a sendikasının kadın çalışmalarından haberdar olup olmadığını ve bu 8 Mart'ın nasıl geçtiğini soruyoruz. Şennur "Eskiden Tüm Bel-Sen'in bir adı vardı, belediye yönetimi de çekinirdi. Şimdi öyle değil. Artık ne kadınlar olarak ne de diğer üyelerle yan yana gelinip toplantılar yapılıyor. 8 Mart'ta bir karanfil, bir bildiri dağıtılıyor işte o kadar".

Sendikasında kadın meclisi olduğunu, bunu nasıl değerlendirdiğini sorduğumuz Şennur, "Evden işe geliyoruz, işten eve gidiyoruz. Şurada ne görürsek o. Burada biz yan yana gelemezsek başka nerde geliriz? Kadın Meclisi toplanıyormuş, kimi illere gidiyormuş. Arada aramızda tartışma oluyor, kırılanlar oluyor. Neden hep aynı kadınlar gidiyor? Buna kim karar veriyor? Orada ne konuşuyorlar? Biz bu sendikada bütün kadınlar eşit değil miyiz? Bu Kadın Meclisi kimse bizim onlardan, onların bizden haberi yok."

DİRENİŞİ DE Mİ TEK YAPAYIM?

Tüm Bel-Sen üyesi Zuhale ile KESK'in bu 8 Mart'ta belirlediği "İsyandan direnişe direnişten özgürlüğe" şiarını nasıl bulduğunu konuşuyoruz. Önce bir kahkaha atıyor, sonrasında sözleri şöyle: "Bize hiç soran yok zaten sorsalar böyle olmaz. Ayol ne isyanı, ne direnişi? Şu işyerinde eziliyoruz, sürülüyoruz, geçim derdi bir yandan, çoluk çocuk, koca derdi öbür yandan. Ortada bir birlik yok, sendika yok, ben tek başıma zaten isyandayım da direnişi de mi tek yapayım, ne bekliyorlar? Hani ne örgütlediler de ne direnişine çağırıyorlar. Herhalde herkes isyanını, kendi direnişini yapsın, kendi özgürlüğünü kazansın diyorlar. Biz hani örgütlü olmak için sendikalı olduk, bu laflar nereden çıkıyor şimdi?"

'Sanki sendikacılık

erkeklerin işi gibi

davranılıyor'

Eren AKTAŞ
Ankara

Uzun yıllar kamuda sağlık iş kolunda çalışan kadın işçiler, son birkaç yıldır oldukça hareketli ve daha önce deneyimlemedikleri yoğunlukta bir çalışma yaşantısı içindeler. Yıllar önce 'ev ekonomisine katkı sağlamak' amacıyla taşeron firmalar altında çalışma hayatına atılan kadınlar, taşerondan kadroya geçiş ve hemen ardından patlak veren pandemi süreciyle birlikte hem daha yoğun bir tempoyla hem de taşeron firmadan sonra devlette çalışmanın vermiş olduğu ek baskıyla çalışma hayatlarını sürdürüyorlar.

Sağlık Bakanlığına bağlı bir kurumda işçi kadınlarla hem iş dışındaki yaşantıları hem de iş yerindeki örgütlülükleri üzerine sohbet etmek için bir araya geldik. Konu konuyu açarken kadınların her birinin ortak ifadesi: iş hayatına girdikten sonra -aslında örgütlenmek kelimesinden çekinseler bile- doğal ve kendiliğinden bir örgütlülük içerisinde kendilerini nasıl geliştirdikleri oldu.

'ÇALIŞMAYA BAŞLAYINCA EMEĞİMİZİN DEĞERİNİN FARKINA VARDIK'

Kadınların her biri işçi olarak ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işe başlamış. Kendilerini böyle ifade ediyorlar. Çünkü işe başlamadan önce hiçbirinin eşi çalışmasını istememiş. Ancak geçim sıkıntısı başlayınca işe girmişler. Kadınlardan biri, "Ben çalışmayı çok istedim ama eşim, 'Ben karısını çalıştırıyor dedirtmem' diyerek reddetmişti" diye anlatıyor. Kadınların bir kısmı hâlâ eve katkı amacıyla çalıştığını, maaş kartının eşinde olduğunu, kendi maaşı üzerinde bir tasarrufu ol-

madığını söylerken içlerinden biri şöyle konuşuyor: "Ben de böyle başlamıştım işe. Ama süreç içinde öğrendim emeğimin karşılığının aslında bir katkı değil ortak bir pay olduğunu. İlk başta ben de maaş kartımı eşime verirdim, tüm harcamaları o yapar, bana da harçlık verirdi. Benim emeğimin değeri görülmezdi. Sanki ATM'den parayı hibe olarak çekiyormuş gibi davranırdı. 11 yıldır çalışıyorum ve bu durum zamanla zoruma gitmeye başladı. Çok mücadele ettim. Bir gün bana, 'Senin paran bu evde çerez parası' dedi. Ben de, 'Ver o zaman, kendi çerezimi kendim yiyeyim' diyerek aldım kartı. Bunu çalışma hayatı içinde öğrendim. Kadının emeğinin yok sayılması böyle bir şey demek ki. 4 senedir kendi maaşımı kendim çekiyorum, kendim yiyorum. Ona da bazen harçlık veriyorum. Emeğim daha görünür oldu şimdi. Başlarda ne safmısz, kendimizi hep ev içinde ikinci planda görüyormuşuz. Bizim kadınlar olarak önce el alem ne der düşüncesinden, bu toplumsal baskıdan kurtulmamız lazım."

KADINLARIN KENDİSİNİ GELİŞTİRMESİNİ İSTEMİYORLAR

İşten sonra evin işlerinden geriye herhangi bir yere gitme fırsatı bulamadıklarını söylüyor işçi kadınlar. İçlerinden biri AKP'nin Kadın Kolları grubuna gittiğini ancak eşi izin vermediği için ona da devam etmediğini söylüyor: "Aslında ben çok istiyorum kadın gruplarıyla bir araya gelmek ama eşim ve kendi ailem hiç istemiyor. Kadınlar hep bir baskı altında maalesef günümüzde. Bir yandan eş, bir yandan aile büyükleri, bir yandan komşular. Kadınların bir araya gelip kendilerini geliştirmesini istemiyorlar. Geçmişten geleceğe bu böyle gelmiş ama değiştirmeliyiz bu durumu."

İlk önce iş dışında örgütlenmeye

Görsel: Freepik

ihtiyaçları olmadığını söyleyen kadınlar, "Mahallenizde bir kadın derneği olsa katılır mıydınız?" sorusuna ise çoğunlukla, "Evet, gitmek isterdim" diye cevap veriyorlar. "Çünkü bazen insan destek görmek, bir şeyler öğrenmek istiyor. Ailesine anlatamadıklarını oradaki kadınlarla paylaşmak, farklı düşünceler edinmek, dayanışma içinde olduğunu bilmek istiyor" diyor içlerinden biri.

'SENDİKAYA GEREK YOK' BASKISI

İşyerindeki sendikal örgütlenme konusunda ise kadınların hepsi çekingen davranıyor. Bu noktada bazı kadınlar özel sektör ve devlet çatısı altında çalışmanın farklarından bahsediyor. İşçilerden birisi, "Özel sektörde olsa daha cesur olurduk. Hakkımızı daha fazla arama gayretine girerdik. Çünkü oradan atılsan da başka bir yerde aynı maaşa iş bulunur. Ama devlette öyle değil. Koşulları nispeten daha iyi. Dolayısıyla işten atılma korkusu oluyor insanda. Ben amirime bir şey sormaya bile çekiniyorum" diyor.

Diğer bir kadın işçi, "Zaten burada sürekli amirler, 'Devletin çatısı altındasınız, sendikaya ihtiyacınız yok. Devlet size hak ettiğinizi veriyor' diyerek baskı yapıyorlar. Biz sendikada mücadele etmeyi bırakın, sadece üye olmaya bile çekiniyoruz" diyerek baskının çok yoğun olduğunu söylüyor.

11 senedir çalışma hayatında yer aldığını söyleyen kadın işçi sözü alı-

yor: "Kadınlar çoğunlukla özgüvensiz davranıyor örgütlenme konusunda. Kendisini özne olarak görmüyor. Biz yapamayız, zaten uğraşanlar var düşüncesiyle davranıyorlar. Ben sendikayla ilgili bir şey söylediğimde bana bile 'Sana ne?' diyorlar bazen. Sanki bu sadece erkeklerin işiymiş gibi davranıyor bizim arkadaşlar da. İşyerindeki temsilciler de zaten TİS dönemleri haricinde uğramıyorlar."

Bir başka kadın işçinin ise sözleri şöyle: "Ben kendimi doğru bir şekilde ifade edebileceğimi düşünmüyorum ama sendikalarda, bizim işyerimizde temsilcilerin kadın olmasını istedim. Derdimizi daha rahat anlatabilirdik."

KADINLAR KENDİLERİNİ YETKİN GÖRMÜYOR

Sohbetimiz esnasında genel olarak ortaya çıkan tablo kadınların aslında kendilerindeki gelişim ve değişimin iş hayatına başladıktan sonra olduğunu. Ekonomik özgürlüklerini ellerine aldıktan sonra kendilerini daha rahat hissettiklerini ve emeklerinin aile içerisinde de daha görünür olduğunu anlatıyorlar. Kadınlar arasındaki genel eğilim ise sendikada ya da yaşamlarında örgütlenmeye yönelik çekingenlikleri oldu. Kadınların sendikalar içerisinde daha aktif ve daha ileriden görev almalarını istediklerini söylüyorlar ancak kendilerinin bu işi yapmaya yetkin görmüyorlar.

İşverenle ahbap çavuş olan sendika

**Seyhan Belediyesinden
bir kadın işçi
Adana**

BEN 696 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnesi (KHK) ile taşeron şirketlerden belediyenin şirketine geçirilen kadın işçilerden yalnızca biriyim. Her ne kadar kadroya geçtiğimiz söylense de kadrolu işçilerle aynı haklara sahip olmadık. Daha önce sendikali değilken ve hatta taşeronken bile aldığımız maaş daha iyiydi. Şimdi hem adına “devrimci” diyen bir konfederasyona bağlı sendikada örgütlüyük, güya kadroya geçmişiz ama halimiz taşerondan da beter. Bu yüzden de norm kadro hakkımızı her fırsatta talep ediyoruz.

Biz kadınlar, hayatın her alanında erkek egemen bir yapının içinde görünür olma mücadelesi veriyoruz. Her alanda emeğimizle, direncimizle, azmimizle varız. Fakat bu emeğimiz hiçbir yerde görülüyor. Buna sendikalar da dahil. Sendikalar da diğer tüm yapılar gibi ne yazık ki erkek egemen. Genel Başkanı kadın olduğu için DİSK farklı olur ümidi taşıyıştık. Fakat bizim de üyesi olduğumuz DİSK’e bağlı Genel-İş sendikasının yöneti-

ne işimize yarar?

minde de hep erkekler var. Her kurumda olduğu gibi Genel-İş sendikasında da işçi temsilcisi seçilirken göstermelik bir kadın temsilci oluyor. Fakat ne yazık ki sendikanın desteklediği ve sendika eliyle seçilen bu kadın temsilciler de erkek akıl ile düşünen, kadın bakış açısından uzak kadınlar oluyorlar. Çünkü diğer türlü erkek egemen olan sendika yönetiminin işine gelmiyor.

Genel-İş örgütlendiği CHP’li belediyelerde CHP ile sorun yaşamamak için işverenin çıkarına ters düşecek hiçbir adım atmıyor. Bizim sendika şubesinin başkanı da CHP kurultay delegesi olunca seyreyleyin halimizi!

SORGULAYAN İŞÇİLER HEDEF GÖSTERİLDİ

Toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sürecinin uyuşmazlıkla sonuçlanıp grev kararı alınmasıyla birlikte başta sendika şube başkanı, bazı temsilciler ve de bazı işçiler tarafından grev kırıclık ile kuşatıldık. Hepsinin ağzında hep aynı argümanlar vardı: “Arkadaşlar greve gidip partimize zarar vermeyelim. Arkadaşlar greve giderseniz işveren sizi işten çıkarabilir. Teklif çok güzel

bir teklif nesini beğenmiyorsunuz.” Hal böyleyken neden sendikali olduğumuzu, neden bize hiçbir kazanım sağlamayan sendika için aidat ödediğimizi sorgular olduk. Bu tezat durumu açık yüreklilikle sorgulayan ve eleştiren arkadaşlarımız da sendika tarafından işverene hedef gösterildiler. Bu süreçte sendikanın sarı pratiklerini eleştiren 4 arkadaşımız hiçbir sebep gösterilmeden sürgün edildiler. Sendika bunun “yer değişikliği” olduğunu ifade etti.

Biz işçiler bu olanların sürgün edilen 4 arkadaşımızın nezdinde tüm işçilere uygulanan bir yıldırma politikası olduğunu görebiliyoruz. Bugün sürgünleri normallaştiren ve işçinin hakkını savunmayan sendika yarın işçiler sırf greve katıldığı için işten çıkarılsalar işçilerin arkasında durmayacak. İşçiler bu yüzden sendikaya güven duymuyorlar. Bir sendika işverenin hakkını gözetiyorsa, bir siyasi partiyle ahbap çavuş ilişkisi içerisinde orada işçilerin örgütlülüğü açısından ilk engel de konulmuş oluyor. Şimdiden sendikadan toplu istifalar gündemde.

Yaşanan tüm bu olumsuzluklar yalnızca ilimizde değil Türkiye genelindeki birçok CHP’li belediyede yaşanıyor. Kadıköy Belediyesinde işçi temsilcisi arkadaşlarımızın sırf sendikayı eleştirdikleri için sendika temsilciliklerinin düşürüldüğünü biliyoruz. Hem de teamülere aykırı bir şekilde, bir Whatsapp mesajıyla! İktidara yürüdüğünü söyleyen bir parti nasıl olur da kendi belediyelerinde iktidarın pratiklerini aratmayan yaptırımlarda bulunabiliyor? Nasıl olur da içinde “devrimci” kelimesi geçen bir konfederasyon ülke genelindeki tüm şubelerde benzer sorunları yaşarken 3 maymunu oynayabiliyor? Böyle bir ortamda işçilerin örgütlü olmasını ve çekingen davranmasını gayet normal buluyorum.

Hali hazırdaki grev kararımızın hala uygulanmaması, işçilerin fikrini açıkça beyan etmekten korkmaları ne yazık ki tutarsız ve de samimi-yetsiz siyasetlerin bir sonucudur. Bu noktada işçilerin örgütsüzlüğünü eleştirmekten ziyade sendikaların kızıldan sarıya doğru değişen renklerini eleştirmek daha doğru olacaktır.

Şeffaf, demokratik, mücadeleci sendikalar biz yaratacağız

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Bakırköy Belediyesinden bir kadın işçi

İŞÇİLER, emekçiler olarak zor bir yıl geçiriyoruz. Temel ihtiyaçlarımızı bile karşılamakta zorlanıyoruz. Baharın gelmesiyle biraz olsun yüzümüz günecek. Masraflar biraz olsun azalacak. Karanlıkta işe gidip karanlıkta eve döndüğümüz günler bitecek.

Hayatımızdaki zor günler için de aynı şeyi düşünüyorum. İşyerindeki baskılar, yaşadığımız tedirginlikler, her şey bu kadar üzerimize gelirken bir yandan tepki duyuyor ve pek çok şeyin değişmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ama bu tepkileri örgütleyecek örgütler yokken nasıl olacak?

Örgütlülüğümüzün işyerlerimizdeki temsilcisi olan sendikalarımız, bu zor günlerde mücadeleyi işçilerin iradesine dayanarak örgütlemenin çok gerisinde ve hatta bazen engeli durumunda. Sendikalar, işçiler arasındaki rekabete son vermek, patron karşısına birlikte durmak için, mücadele etmek için kuruldu. Tarihi örnekler bakınca; birlik ve mücadele tüm dünyada büyüdükçe, işçilerin ücret ve çalışma koşullarının düzeldiğini; sermayedarlar ve sermaye partilerinin karşısında işçilerin kendi mücadelelerini kararlı şekilde örgütleyerek durdukları sürece güç olabileceklerini ve kazanım elde edebileceklerini görüyoruz.

Ama ne yazık ki işçilerin örgütleri olan sendikalara sermayedarların müdahale ederek etki altına almaya çalıştıklarını, sendikal bürokrasinin genel işleyiş haline gelmesi için uğraştıklarını ve işçiler bu hamlelere karşı koymadıkça da örgütlerinin geriletilmesini engelleyemediklerini biliyoruz.

KIŞI BAHARA BİZ ÇEVİRECEĞİZ!

Şeffaf, demokratik, mücadeleci sendikalar insanca çalışma koşullarını kazanabilmek için gerekli. Her tür baskıya ve ihanete rağmen birlikte olmak ve mücadele azmimizi korumak zorundayız. Bu zorunluluk gereği kendi örgütlerimizi değiştirmeli, bunun için mücadele etmeli ve sınıf sendikacılığı çizgisinde örgütlenmesini sağlamak için çaba sarf etmeliyiz. Çünkü birlikte olursak kazanabiliriz; bundan başka çözüm yolumuz yok. Olmadığını da Bakırköy’deki grev hem süreci hem de sonrası ile gösterdi.

1 Mayıs bunun en güzel günü olacak. O yüzden hem yılmıya düşmüş, morali bozulmuş, işyerindeki baskılar altında tedirgin yaşayan ve çalışan hem de kara bulutlar dağılsın isteyen arkadaşlarıma seslenmek istiyorum; yeter ki biz birbirimize ve taleplerimize sahip çıkalım; baharı da getiririz, kara bulutları da dağıtırız. Kendi sınıfımızın mücadele günü olan 1 Mayıs’ı örgütleyelim birlikte; birlikte kazanmak için!

Patron- Sendika el ele işçi kıyımı: Salcomp Xiaomi

Özlem Songül ABAYOĞLU
Elif TURGUT
İstanbul

Salcomp Xiaomi fabrikasında çoğunluğunu kadınların oluşturduğu 110 işçi daralma gerekçe gösterilerek 7 yıllık devlet teşviki alan fabrika yönetimi tarafından bir anda işsiz bırakıldı.

Ayça* da işten atılan işçilerden biri. İşten çıkarıldığını kuzeniyle evde ek iş yaparken; karton katlarken öğrenmiş. 27 yaşındaki Ayça, işçiliğe 15 yaşında başlamış. Salcomp'ta işe başlamadan önce de başka bir telefon fabrikasında bir sene çalışmış. Sendikayla ise ilk burada tanışmış, ilk kez burada bir direnişin parçası olmuş. Şu an büyük hayal kırıklığı yaşıyor, çünkü direnerek fabrikaya soktukları sendika arkalarında durmuyor.

Ayça, kıdem tazminatı hakkını kazanmasına 12-13 gün kala işten çıkarıldı, işten atılan işçilerin pek çoğu gibi. Ancak bunun Salcomp için yeni bir şey olmadığını anlatıyor Ayça: "İhbar ve kıdem tazminatı vermemek için senesi dolmadan çok işçi atıldı, belki çıkarılan kişide sorun vardır diye düşündük çünkü o zamanlar birbirimizi tam tanımıyorduk. Xioami dünya markası, böyle bir şey yapmaz diye düşünüyorduk. Sonra dedik ki evet böyle bir şey var, sendikaya katılmamız gerekiyor. İlk üye olmam istendiğinde ben olmadım. Çünkü bir arkadaşım iyi, diğeri kötü diyordu. Araştırdım, baktım insanlar haklarını alıyor."

İşçiler direniş sonucu sendikayı fabrikaya soktuktan sonra ise sendikal bürokrasi gerçeğiyle tanışmışlar: İşyeri temsilcilerinin işçiler tarafından seçilememesi, atanan sendika temsilcilerinin yapılan toplu iş sözleşmesi görüşmelerine dair bilgi vermemesi, işçilerin sorunlarına kulak tıkaması... Üstüne bir de son işten çıkarmalar için sendikanın isim verdiği söylentisi işçilerin sendikaya güvenini iyice sarsmış durumda.

Peki bu nasıl değişir? Ayça, "Şu an nasıl tekrar işçinin sendikası olur bilemiyorum. Nasıl böyle olmuş dersiniz de para herkesi köle yapabilir. İşçi hiç kimse için önemli değil. En baştan beri sorunumuz bu" diyor. Süreci toplam değerlendirdiğinde ise şu sözleri öne çıkarıyor: "Sendikayı içeri sokmak için yan yana gelmiş işçiler olarak başka türlü yapmalıydık bazı şeyleri. Temsilcileri onların seçmesi bizim eksikliğimiz oldu. Sendikada ne olur, bizim haklarımız neler, sendikanın amaçları neler bilmemiz gerekiyordu. Bilmediğimiz için onlar kafalarına göre iş yaptı."

BİR EŞİK: İÇERİSİ VE DIŞARISI

Fabrikanın içiyle dışını, çalışmaya devam eden işçilerle işten atılan işçileri ayıran teller, bugün işçiler için bir eşik oluşturuyor. Dışarı içeriye çok uzakmış, içeridekiler dışarıdakileri çok umursamıyormuş gibi gelebiliyor. Çünkü aralarına çekilmiş görünen- görünmeyen bir duvar, yaygınlaştırılan gelecek kaygıları, ne yapacağını bilememe durumu, sendikal bürokrasinin işçilerin sırtına sapladığı bir hançer var. Peki "içerideki" işçiler ne düşünüyor?

İşten çıkartmaların süreceği söylentisi ile çalışmaya devam eden Xiaomi işçileri, fabrikanın içinde bir korku ortamının hâkim olduğunu, bunda temsilcilerin de rolü olduğunu anlatıyorlar. Ağır çalışma koşullarına karşı sendikalaşmak için iş bırakan, direnişte birlikte sabahlayan, birbirini tanıyan işçiler bugün içeride söyleyecekleri bir sözün işten atılmalarına sebep olacağını korkusuyla ses çıkartamıyor. Görüştüğümüz işçilerden biri, "Bant usulü çalışıyoruz ya, yanımdaki kadınla konuşursam bir diğer yanımdaki duyar mı korkusu var. Kimse birbirine güvenmiyor, kim sendika yanlısı kim değil bilemiyor" diye anlatıyor.

Ama bir yandan da işten atılan işçilerin yaptıkları eylemlerin yeni bir işten atma dalgasının önünü aldığını da söylüyorlar. Eylem yapan arkadaşlarına bir minnet duygusunun yaygın olduğundan bahsediyorlar.

Dışardaki arkadaşlarına destek vermenin, yeni işten atmaların

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

TÜRK METAL'DE ÖRGÜTLÜ HER İŞÇİ XIOAMI İŞÇİLERİNE DESTEK OLMALI

MERHABA Ekmek ve Gül okurları
"Xiaomi işçileri tekrar işten atıldı."

Güne bu haberle başladım. Geçen sefer işten atılmalar olduğunda Türk Metal Sendikasına üye olup sendikalaşmışlardı. Bu kez örgütlü bir sendika olmasına rağmen tekrar 110 kişi işten atıldı. İşten atılan arkadaşların eylem yaptıklarını gördüm ama yanlarında sendika yoktu.

Ben de Türk Metal'in örgütlü olduğu bir fabrikada çalışıyorum. Yarın öbür gün aynı şey benim de başıma gelebilir, ben de atılabilirim. Bunun karşısında eylem yaptığımda sendikamı yanımda göremeyeceğim neden örgütlenmek için bu kadar çaba sarf edildi diye düşünüyorum insan.

Burada birçok teşvik alan, neredeyse 2 yıl vergi ödeme yükümlülüğü dahi olmayan bir işverenden bahsediyoruz. Ama zarar ettim diyerek bir mesajla 110 işçi atabiliyor. Buna da ne sendika ne de o teşvikleri veren Çalışma Bakanlığı hiçbir şey demiyor. Çalışma Bakanlığını anladık, o zaten onların yanında, yabancı sermaye diye diye süreklili methiye düzüyor.

Ama sendikayı anlamıyorum, anlamak da istemiyorum. Eğer örgütlü olunan bir sendika varsa işçinin yanında durmalı. Eğer durmuyorsa da bugünkü mücadelemiz hem sendika bürokrasisine hem de patrona karşı olmak zorunda.

Türk Metal patronun yanında duracaksa bugün Türk Metal'de örgütlü her fabrikadan her işçi hem Xiaomi işçilerine destek olmalı; hem de Türk Metal'e "işçinin yanında dur" diyebilmeli. Dememiz gerekiyor çünkü dün yanımda görünen sendika, yarın böyle, patronun yanında olabilir. Bu Xiaomi işçilerini başına geldiğinde susarsak yarın bize sıra geldiğinde söyleyecek bir şeyimiz olmaz. Sendikal bürokrasi ve bu tutum karşısında hep beraber durur tepki gösterirsek ancak o zaman işe yarar.

Bu mektubu da bu yüzden yazdım. Bu mektubu yazmak ve böyle mektuplar okuyup tartışmak bile bu mücadeleye katkıdır diye düşünüyorum. Xiaomi işçilerine de yalnız olmadıklarını söylemek istiyorum. Vazgeçmeyin çünkü zamanında kazandınız, yine kazanabilirsiniz ve kazanacağınıza olan umudumla kolaylıklar diliyorum.

**Ford işçisi bir kadın
KOCAELİ**

önünü kesmenin yolunu ne olduğuna düşünüyorlar peki? "Sendikayı sendika yapan, işvereni de işveren yapan biz işçileriz. İşçiler tohum, filizlenirse bir şey olur, yoksa üstümüze şimdiki gibi basıp geçiyorlar."

Ayça da atılan işçilerin yarın girdiği başka bir iş yerinde benzer bir şeyin olabileceğini söylüyor: "Bunlara bir dur dememiz gerekiyor. Her çalıştığımız yerde ne zaman çıkarılacağımızı düşünemeyiz. Biz bir arada olmazsak da hep böyle devam edecek. Bizim buna birbirimize kenetlenerek dur dememiz gerekiyor."

BİR GÜN YETER!

"Dışardaki 100 kişi, içerdeki 800 kişi için de mücadele ediyor" diyen işçilerden birinin çağrısı şu: "Cesaretlili olalım. Korkmayıp birbirimize güvenelim. 800 kişinin 100 kişi için mücadele etmesi gerekiyor. Yarın bizim çıkarılabileceğimizin bilincinde olalım. 100 kişinin eylemleri kıyımı erteliyor. Dışardakilere onların yanında olduğumuzu hissettirip, hem onların işe dönmesi hem de kimsenin işten çıkarılmaması için mücadele etmemiz gerekiyor. Sessizce 'ben destekliyorum' demek yetmez, bunu eylem olarak, bir hattı durdurarak yapmamız lazım. Örneğin çok üretimin yapıldığı bandı sadece 1 gün sabahlı akşamı vardiyalarda bıraksak, çok büyük bir şeyin önü kesilir. Bir gün yeter, bir gün..."

***İsim değiştirilmiştir.**

Yazının
tamamını
QR kodu
taratarak
okuyabilirsiniz

EĞİTİMCİYİ KÖLE ZANNEDEN PATRONA KARŞI

**Bir eğitim emekçisi
İstanbul**

Ben Ümraniye’de özel bir okulda çalışan bir eğitim emekçisiyim. Çok büyük bir heves ve heyecan ile girdiğim bu okulda şimdi eğitimciliği, öğretmenliği tamamen bırakma evresine geldim. Haftada en iyi ihtimalle otuz saat ders, iki gün nöbet, hafta sonları bitmek bilmez toplantılar, seminerler, etütler, sınav görevlendirmeleri, veli toplantıları... Ve bunların hiçbirisi ek ücrete tabii değil.

ÇOK MUTLU EDECEK ZAM, ZAMCIK ÇIKTI

İşe girdiğim vakit

asgari ücret 2 bin 250 lira idi ve benim anlaştığım daha doğrusu bana dayatılan maaş ise 4 bin 250 lira oldu. Daha sonra asgari ücretin 4 bin 250 olması ile beraber ek zam tartışmaları da başladı hâliyle. Yönetim ve okulun CEO’su bizlere sürekli “çok mutlu olacağız, diğer tüm kurumları kıskandıracak yüksek oranda bir zam” yapılacağından söz edip durdu ve ocak ayını maaş ile bitirdik. O süre zarfında yapılan her toplantıda ne kadar zam alacağımızı sorduk, bir ay boyunca ne kadar maaşa çalıştığımızı bilmeden mutsuz ve öfkeli bir şekilde çalıştırıldık.

Ve büyük gün gelip çattı. Maaşlar yattı ve maaşlar ile beraber öfke, direniş, kavga da başladı. Yapılan zam(cık) yüzde 7 ile 13 arasında idi. Bir ay boyunca beklentileri arşa çıkarıp sadaka verir gibi öğretmenlere bu sefalet zammını reva

görmeleri bardağı taşıran son damla oldu. Tüm öğretmenler anında dersi bırakıp soluğu aşağıda -tüm yöneticilerin, koordinatörün, muhasebenin olduğu analobide aldık. Çok öfkeliydik ve hesap sorduk. Kimimiz sinirden ağlayarak, kimimiz sesi titreyerek. Aldığımız yanıtlar o kadar can sıkıcıydı ve o kadar muhatap dahi alınmıyorduk ki öfke nöbeti geçirenler bile oldu aramızdan.

JEST YAPMIŞLAR

Ne yanıt mı verdiler? Yapılan, bir zam değil iyi niyet göstergesi, jestmiş. Esasında kurum bunu bile yapmak zorunda değilmiş. Dönem başında 12 aylık sözleşme imzaladığımız için de hiçbir

hak talebinde bulunamazmışız ve önümüzdeki sene için bir iyileştirme yapılacakmış. Aşağıya sitem için değil teşekkür için inmeliymişiz!

Tabii biz de karşılarında el pençe divan durup susmadık, biz de en az onlar kadar sert ve net bir şekilde taleplerimizi ve derdimizi anlattık. Sözleşmeyi imzaladığımızdan bugüne doların 17-18’lere tırmandığını, euronun 16’ya sabitlendiğini, enflasyon oranının yüzde 70’leri bulduğunu söyledik. İş yükümüz çok çok fazla, motive olmak, çalışabilmek ve insanca geçinebilmek için ek sözleşme ve ek zam talep ediyorduk.

Verdikleri yanıt ise ekonominin bu halinden okulun sahibinin sorumlu olmadığını. Evet evet, doğru, ülkede yaşanan açlığın, krizin, savaşın her şeyin faturası anında bizlere kesildi. Teşvik üstüne teşvik alan, devlet desteğini her sıkıştığında arkasında bulan TÜSİAD üyesi patronumuz değil bizdik bu krizin sorumlusu. Aman ha, onların sermayesine el uzatmaya, hak talep etmeye nasıl olur da cüret ederiz.

Kaldı ki kurum batıyormuş, hiç iyi vaziyette değilmiş. Bu kurum Türkiye’nin en zengin ilk 500 kurumundan biri. Dönem başında okullara 500 milyon dolar yatırım yapılmış, başka başka şehirlere okul üzerine okul açıyorlar ve batıyorlar (!)

KAPIYI GÖSTERENE KAPIYI GÖSTERECEĞİZ!

Sonuçta bize kapıyı gösterdiler, isteyen istifa edip gidebilir; öyle ya günde on öğretmen CV bırakıyormuş. Yakın zamanda ülkenin Cumhurbaşkanı da doktorlara aynısını yaptı ya, “Gidiyorlarsa gitsinler.” Bu kapıyı gösterme sevdası nerden geliyor hiç bilmiyorum ama bir yandan da kapının yerini her seferinde gösterecek kadar iyi bilmeleleri güzel bir şey zira gün gelecek ve o kapıdan sürüne sürüne kendileri gidecekler!

O günün sonunda hiç kimse derse girmede ve çıkışta bir toplantı alıp bir sonraki gün de derse girmeme kararı aldık. Kararımızı ve taleplerimizi, yazdığımız imzalı dilekçelerimizi yönetime sunup çıktık. İki gün boyunca ders

işlemedik. Velilere de durumu izah ettik. Çıkışta öğrenci-veli destekli, alkışlı protestolar yaptık. Tek bir kişinin bile işten çıkarılması durumunda toplu rapor alıp okula gelmeyeceğimizi söyledik. Yaşananları basına bildirip, haber olmasını sağladık, sendikalı olduk ve sendika aracılığıyla diğer il ve şehirlerdeki okullara da ulaşıp, birbirimize dayanak olup, örgütlendik. Çıkan haberler kurumun prestijini zedeledi tabii; kesinleşen kayıtlar birden askıya alındı, velilerden yana müthiş bir baskı oluştu.

Bizi birbirimize düşürmeye çalıştılar, tek tek odalarına çağırıp sözleşme, tutanak, yasal yollara başvurmakla tehdit ettiler, hatta çocuğu okulda eğitim alan öğretmenleri çocukların faydalandığı indirim ile tehdit edecek kadar çirkinleştiler. Çocukların bir günahı yokmuş, onlara haksızlık ediyormuşuz, hangi doktor hastasını masada bırakmış, yaptığımız ne doğru ne de etikmiş. Neyse ki etik-ahlaki değerleri, eğitimcilik prensiplerini bir ticarethane olarak eğitim kurumu işleten patronlardan öğrenecek değiliz.

KADIN ÖĞRETMENLER GREV ÖRGÜTLEDİ

İlk günden kurduğumuz WhatsApp grubumuzdaki katılımcılara bakarken yeniden gördük ki hepimiz kadındık. Öncüler hep kadındı. Yapılan tüm psikolojik baskıya, şiddete, manipülasyona, tehdide rağmen asla geri adım atmadık, taviz vermedik. Sesimizi duyuran basın gücü, velilerin baskısı ile ek zamma tamam demek zorunda kaldılar. Şimdi ise bu ay yapılacak ek zam oranını bekliyoruz. Gerekirse tekrardan direneceğiz ve hakkımızı söke söke alacağız. Tüm bu süreçte kazanımlarımız da büyük oldu. Sendikalı olduk ve sendikal haklarımızı öğrendik, aslında ne kadar haklı olduğumuzu ve okulların hemen hemen her yaptığının usulsüz, yasadışı, yasak olduğunu gördük, her şeyi kılıfına öyle bir uyduruyorlar ki aksi akıllara dahi gelmiyor. Müthiş bir dayanışma ağı kurduk aramızda, kız kardeşliğin ne denli güçlü ve şart olduğunu tecrübe ile sabitledik.

OKULLARDA ÇÜRÜYEN SİSTEMİN KÜF KOKUSU VAR

OKULLAR birer şirket, holding, fabrika; veliler müşteri, öğretmenler de işçi değil, olmamalı! Söz konusu eğitim ise şiar “eğitimde kalite” değil “eğitimde nitelik, bilimsellik, eşitlik, laiklik” olmak zorunda. Ama artık okullara korkunç bir küf kokusu hâkim. Sistem çürüyor. Bu koku çürüyen zihniyetlerin, kurdukları sistemin altındaki pisliğin kokusu. Bizlerden

naftalin olmamızı ve bu yoz sistemi kamufle edip, kokuyu bastırmamızı istiyorlar.

Yapmayacağız, asla susmayacağız, kabul etmeyeceğiz ve her zaman tüm gücümüzle gerçekleri haykıracağız. Eğitimi bir avuç sermayedarın, elitin tekeline bırakmayacağız. Dayanışma ile, örgütlülük ile elbet kazanacağız.

Fotoğraf: Pixabay

OKURKEN DE
MEZUNKEN DE
UCUZ İŞÇİ

Genç kadınlar gelecek istiyor

Melisa KARAUZUN
Rukiye KURNAZ
İzmir

Yoksulluk, geçim derdi, eğitimdeki eşitsizlikler, paralı eğitim kadınları eğitim hayatından uzaklaştırıyor. Eğitim olanağına kavuşanlar ise okuyabilmek için çalışmak zorunda kaldığından ucuz iş gücü olarak sermayenin gözlerini kamaştırıyor. Resmi verilere göre üniversite mezunu genç kadın işsizliği artarken; üniversite öğrencileri ise faturalar, ulaşım ücretleri, barınma giderleri gibi yükler nedeniyle part time adı altında esnek, güvencesiz, düşük ücretlere çalışmak zorunda kalıyor.

'BİR AYAKKABI İÇİN BİR AY ÇALIŞTIM'

Bu kadınlardan biri de Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü 4. sınıf öğrencisi Ece Karauzun. Ece, 13 yaşından beri çalışıyor. İhtiyaçlarını karşılamak için kendi isteğiyle çalışsa da ekonomik olarak buna zorunlu. Ece "Bugün alt tarafı bir öğle yemeği yedik 30 liraydı, bunun akşamı da var. Çalışmama rağmen aylık yemek paramı karşılaya-

mıyorum ve kredi kartına yükleniyorum. Çalışmamın tek sebebi borç ödemek aslında. 2 aydır ayakkabı alacağım daha dün cesaret edebildim almaya. Bir ayakkabı için bir ay çalıştım" diyor.

Şevval de sosyoloji öğrencisi, aynı zamanda bir ana okulunda öğretmenlik yapıyor: "Günümüzdeki şartlar öyle zorlu ki, kazandığım parayla ancak zorunlu ihtiyaçlarımı giderebiliyorum. Okula ve işe gidip gelirken ulaşma para harcıyorum. Okula gittiğim günlerde dışarıda yemek yiyorum. İhtiyacım olan şeyleri de aldığım zaman kazandığım para bitmiş oluyor. Bazen ayın sonunu zor getiriyorum. Ailemle yaşadığım halde elime geçen para maalesef yetmiyor."

HAYATI ISKALAYARAK YAŞAYANLAR...

Yoğun iş temposu yüzünden okuldan işe, işten eve koşturmaktan hayatı iskalıyor genç kadınlar... Bu durumu şöyle anlatıyor Ece: "Günü sanki 15 saate sıkıştırılmış yaşıyoruz. Bir yerden bir yere sürekli koşturuyor gibiyim. Derslerin yoğunluğu da iş yükü de artacak, bu da derslere girme durumumu azaltacak. Kendime ayıracağım vaktim yok. Aynı evde kalmamıza rağmen ailemi göremiyorum, onlar da çalışıyor. Çalıştığım ortam çok sosyal ama ben çalıştığım için asosyal bir insan oluyorum."

Çalışırken okumanın ders takibini güçleştirdiğini ve okul başarısını olumsuz etkilediğini düşünüyor Şevval de. Kendinden örnek veriyor: "Aynı gün içerisinde hem okula hem işe gitmek çok yorucu. Bazı günler işyerimde aksilikler olabiliyor, mesai uzuyor bu da dersin takibini zorlaştırıyor. Okuldan yarı uzak oluyorum diyebilirim. Notları arkadaşlarımdan öğrensem bile derse katıldığım gibi konulara hakim olamıyorum. Derste olduğum zaman bile işimle ilgili gelen mesajları cevaplamam gereken durumlar oluyor, dersi dinlerken zorlanıyorum."

TALEPLERİMİZLE 1 MAYIS'A

ÇÖZÜMÜ soruyoruz genç kadınlara, ikisinin de verdiği cevap ortak: "Tüm öğrenciler için eğitim ücretsiz olmalı. Burs, ihtiyacı olan her öğrenciye verilmeli, yemek, ulaşım ücretsiz olmalı. Kadınlar çalışma hayatının içinde mutlaka yer almalı ama insani koşullar ve eşit ücretlerle... Ama ülkedeki ekonomik şartlar da düzen de değişmedikçe sorun çözülmez." İtiraz etmenin, yan yana gelmenin, birlik olmanın önemine de vurgu yapıyor kadınlar. 8 Mart'tan aldığımız güç ve biriktirdiklerimizle yaklaşan 1 Mayıs'ta üniversite öğrencileri arasında bu temel talepler etrafında örgütlemek gerektiğine işaret ediyorlar.

Bu hukuk bürosunda ayağa kalkmak bile yasak

Hukuk bürosu denince insanların haklarının savunulduğu, haksızlığa uğramış mağdurların haklarının arandığı bir yer düşünülür. Ancak artık bu gibi yerlerin de hakları savunmak için değil, müşteri toplamak için çalıştığını biliyoruz.

Yaşadığım çok iç açıcı olmayan iş tecrübelerimden sonra bir hukuk bürosunda iş buldum. En azından haklarımın bilindiği bir yer diyordum ancak çok daha kötü çalışma şartlarıyla karşılaştım.

Asgari ücrete gelen zamlarla birlikte yol ve yemek masrafımız 500 liraya ulaşırken, yol ve yemek ücretimiz 400 liraya düşürüldü. Sadece 25 lira yemek parası verilirken, mesailer artmaya başladı, hatta son bir aydır zorunlu hale geldi. İşimiz olduğunda ya da mesaiye kalmak istemediğimizde baskı ve mobbinge maruz kaldık, daha çok çalışmaya mecbur bırakıldık.

Çalışırken sürekli telefonla konuşuyorum fakat mesai saatinde kişisel telefonlarımız toplanıyor. İstisnai

durumlar dışında telefonlarımızı şarja takmamız dahi yasaklandı. Sigaramızı masamızda içebilme rahatlığını verdikleri için sadece bir saat yemek molası ve 15 dakika kahve molamız bulunuyor. Dışarıda hiçbir özel hayatımız yokmuş gibi oluşturulan bu yasaklar acil durumlarda bile yakınlarımızın bize ulaşamamasına sebep oluyor. Dışarıyla bütün bağımızı kesmek zorunda bırakıldığımız bir ortamda en verimli biçimde işe odaklanmamız bekleniyor. Bir hukuk bürosunda çalışan işçilerin yasaklara, mobbing ve kötü çalışma koşullarına maruz kalması içler acısı, en ufak haklarımız bile verilmiyor. Çalışma arkadaşlarımdan da ufak ufak serzenişlerini duyuyorum, bu genel memnuniyetsizliğin herkes farkında ancak öyle bir sindirilmişlik ve baskı var ki kimse çıkıp cevap veremiyor, verdiği

takdirde de rencide ediliyor. Artık kendi aramızda espri konusu olmaya başlayan yasaklardan bir diğeri ise ofiste ayağa kalkmanın da tamamen yasak olması. İşe başladığımda mesai saati üzerinden anlaşmama rağmen artık günlük verilen işler bitmediğinde ücretsiz olarak mesai uzuyor. Saat 7'de biten mesaim artık 9'dan önce sonlanmıyor.

GELECEKSİZLİĞİM RESMİ KAYITLARDA

Peki ben neden hâlâ bu işte çalışıyorum? Ağustos 2021 tarihli Eurostat raporuna göre Türkiye, Avrupa'da 32 ülke arasında İspanya ve Yunanistan'ın ardından en yüksek işsizlik oranına sahip 3. ülke. Sorunun cevabı burada aslında. Geleceksizliğim resmi kayıtlarda.

Ben de üniversite mezunu genç bir kadın olarak buradan çıktığımda hemen bir iş bulamayacağım farkındayım. Ülkedeki işsizlik sorunundan dolayı bize başka bir seçenek sunulmuyor, aldığımız maaşlarla bile geçinemeyen işsiz kalmayı göze alamıyoruz. Ne kadar kötü çalışma koşulları olsa da bir yerde bizler bu düzende buna mecbur bırakılıyoruz, sabrederek çalışmaya devam ediyoruz. Patronlar bu durumun daha çok farkında, istedikleri gibi davranıp yasaklar koyabiliyorlar hatta bunu dile getirmekten bile kaçınmadan "Kimse bulunmaz Hint kumaş değil, biri gelir biri gider" diyebiliyorlar. Sabırla, sebatla 5 yıl sonra refah içinde yaşamayacağımızı biliyoruz ama şu an açıklıkla terbiye ediliyoruz. Herkes birbirine bakıyor sanki; sesimizi duyan olur mu diye. Neden olmasın diye geçiriyorum içimden bir bağırsak eğer...

*Genç bir kadın
Kadıköy İstanbul*

Görsel: Freppik

Erdoğan'ın 'şifa tarifi' bizim kuru ekmeğimiz...

Adile DOĞAN
Esenyalı-İstanbul

Son günlerde rekor zam alan gıda fiyatlarının kadınların hayatına nasıl sirayet ettiğini, yaşamlarının zorluğunu ve gidecek büyüyün korkularını dergiye yazmak için tam bilgisayarın başına oturdum ki ana haberlerde Cumhurbaşkanı'nın 'şifa tarifi' kulağımı tırmaladı. Geceleri yatmadan manda yoğurdu, hurma, kestane balı ve yulafı karıştırarak yemeyi öneriyor kendisi.

4 kişilik bir ailenin Erdoğan'ın 'şifa' reçetesini uygulamasının maliyeti 4.020 TL'yi buluyor. Asgari ücret ise 4250 lira. Yani, bu tarifi yapmak demek, bir işçi ailesinin tüm parasını buraya vermesi demek. Peki, ayıptır sorması, kira, fatura ve kredi borçları ne olacak? Eğitim, sağlık gibi hayati ihtiyaçlardan bahsetmiyorum bile. Cumhurbaşkanı şifa tabağı yiyedursun, biz de kuru ekmeğe muhtaç hale getirdikleri kadınların yaşamlarına neler yaptılar bir bakalım.

AÇLIKTAN UYUYAMAYAN ÇOCUKLARA SALÇALI EKMEK

"Geceleri karınları açlıktan gurulduyor çocukların. Bu yüzden deliksiz uyuyamıyorlar. Ben de uyku saatlerine doğru ekmeğe salça sürüp veriyorum" diyor Hayriye. Kocası yakın zamana kadar işsizmiş ve çok fazla borçları var. "Çocuğum hasta, tedavi masrafları çok yüksek. Birçok ilacı devlet karşılamıyor. Evimizin neredeyse en yüksek gider kalemi ilaçlar" diyor. Çocuğunun iyi bir beslenmeyle desteklenirse daha hızlı iyileşme şansı var, tam da Cumhurbaşkanı'nın tarifini verdiği tabaktan yemesi gerekiyor. Ama maalesef Hayriye'nin hasta çocuğunun buna erişmesi imkânsiz. Çünkü işten atılmaları yasak olduğu dönemde ücretsiz izne çıkarmaların önünün sınırsız açılması ve yasağın kalkmasıyla beraber işten ilk atılanların

ücretsiz izne çıkarılanlar olmasından Hayriye'nin kocası da işsiz kalarak nasibini almış.

Başka bir işsiz de Leyla. O kadar çok iş aramış ki artık iş aramaya bile mecali kalmamış. İki kardeşiyle beraber Konya'dan İstanbul'a 4 yıl önce gelmişler. Uzun süre bir fabrikada çalışmış. Ama çalıştığı bölüm otomasyona geçince kapanmış. Leyla ve beraberindeki 20 kişiyi de işten çıkartılmışlar. "Otomasyon bahaneydi" diyor Leyla. "Çünkü aynı bölüme yeniden işçi aldılar, bizi

de maaşımızın asgari ücretten 100 lira fazla olması sebebiyle işten attılar. Yeni aldıkları işçileri de İŞKUR üzerinden alıyorlar" diyor. Kızdığı bir başka konu ise şu; "Babam eskiden çiftçilik yapardı. Biz de ona yardım ederdik. Birkaç ırgat alır hem kendimize buğday elde eder hem de satardık. Yaşamımız bugünden çok daha iyiydi. Ama topraklarımızı elimizden aldılar. Bizi buraya getiren tamamen geçim derdi. Kendi toprağımızı ekip biçerken bir anda İstanbul'da kendimizi işçi olarak bulduk. Burada hayat ayrıca çok zor. Ben hem çalışmak zorundayım hem de kardeşlerime sahip çıkmalıyım. Onlar daha çocuk olmalarına rağmen biri tersane de biri de tekstil atölyesinde çalışıyor." Leyla sadece dert yanıyor aynı zamanda sorguluyor da. "Eğer bizim ülkemiz kendi topraklarını kurutup başka ülkelerden buğdayını, yağın, ununu almasaydı belki de bu halde olmazdık. Başka iki ülke savaşıyor bizim alım gücümüz düşüyor. Neredeyse bir kuru ekmeğin için çalışır hale geldik. Ben daha 38 yaşındayım kendim için bir hayat kurmayı hayal bile edemiyorum" diyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın halka 4020 liralık 'şifa tabağı' önerdi önermesine değil 4020 lirayı, karnını doyuracak ekmeği zor bulan Hayriye, Leyla ve Neslihan ne diyor bu işe bir bakalım...

'HEP ÇALIŞTIM AMA HIÇ DOYMADIM'

DAHA önce bir direnişle hak arama mücadelesi veren Neslihan ise çok zor günlerden geçiyor. Eşinden boşanmak üzere ve iki de çocuğu var. Eşinin şiddetine dayanmadığı için evini terk etmiş, çocukları kısa bir süreliğine esirgeme yurduna bırakmış. Eşi onu ve çocukları ölümle tehdit edince başka yol bulamamış. Zaten tek başına çocuklara bakma şansı da yok. Neslihan'la konuşacak çok şey var. Çalışırken yoksullaşmak yoksullaştıkça şiddete maruz kalmak, ne yazık ki bunların hepsini Neslihan'ın hayatına baktığımızda bulabiliyoruz. "Kendimi bildim bileli çalışıyorum" diyor Neslihan. "Çalışırken evlendim, çalışırken çocuk doğurdum. Ben bu hayata sanki çalışmak için gelmiş gibiyim, ama yine de hiç doymadık hep ya-

rı açtık. Sonra eşimin şiddeti de eklenince bu hayatın bana başka sürprizi olamazdı dedim kendi kendime." Bütün bunların son bulacağına inanıyor Neslihan ama öyle durup dururken değil diyor. Evlenmeden önce çalıştığı bir fabrikada zam talebi için iş durdurup direnişe geçmiş ve kazanmışlar, direniş günlerini hatırlıyor. "Eğer tüm işçiler birlik olursa bizim kazandığımız gibi kazanabiliriz."

Tencereyi kaynatmakta zorlananlara şifa tabağı tavsiyesi verenler, aynı zamanda bu yoksulluğun ve eşitsizliğin tek sorumluları. Kendi lüks yaşamlarının büyüsünden, yoksullaştırdıkları kadın emekçilerin yaşamına dair bir fikirleri yok. Ama bu haberdar olmadıkları anlamına gelmiyor tabii ki...

1 MAYIS SENİN GÜNÜN:

Boynundan esaret bağını parçala, kes, at!

DOĞUMDAN ölüme eşitsizlik, aile ve toplum baskısı, şiddet, yoksulluk, gelecek kaygısı, işsizlik korkusu, güvensizlik, mobbing, sömürü, denetim, sendikâl bürokrasi ve sınıfının birikimine hakim olmadan yaşayarak öğrenme zorunluluğu... Dergimiz bunların türlü görünüşleriyle dolu.

Bunlar yalnızca bugünün sorunları değil. Sömürünün, eşitsizliğin, şiddetin, yoksulluğun bir tarihi var... Bunlara karşı mücadelenin de öyle!

Eğer sürgit böyle devam etsin istemiyorsak; bu tarihi öğrenmeye, bu tarihten öğrenmeye ve bu tarihin bir parçası olmaya ihtiyacımız var!

Önümüz 1 Mayıs, işçilerin Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü... 1 Mayıs'ı 1 Mayıs yapan tarihi ve bu tarihteki kadın örgütçülerin yaşamlarını hatırlayalım...

Çünkü işçi sınıfı yarım ancak tarihini unutmadan, belleğini diri tutarak, birbirinden öğrenerek, gücünü geçmiş deneyimlerinden çıkardıklarından da alarak kurabilir.

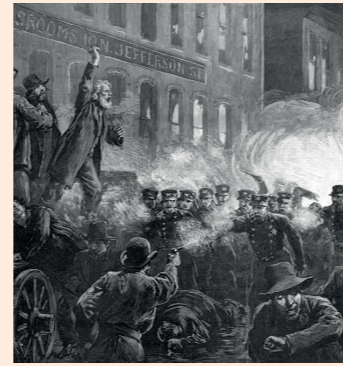
Fotoğraflar: Wikimedia Commons

ONBİNLERCE İŞÇİ TEK SES: '8 SAAT ÇALIŞMA!'

1 MAYIS'in işçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak seçilmesinin tarihi taa 1886'ya kadar uzanır. 1880'li yıllardaki koşullara baktığımızda işçiler, 16-17 saate kadar ağır, sağlıksız koşullarda çalıştırılıyor; patronlar tarafından mendil gibi kullanılıp atılabilir görülmüyor, yasal çalıştırılma yaşı 12 olmasına rağmen çocuklar 5-6 yaşına gelir gelmez çalıştırılmaya başlanıyordu. Ancak bu dönemde de irili ufaklı işçi direnişleri gerçekleşiyordu. 1886'ya gelindiğinde, uzun çalışma saatlerine karşı Amerika İşçi Sendikaları Federasyonu ABD'nin her yerinde 1 Mayıs'ı sekiz saat iş günü için grev günü olarak ilan etti. On binlerce işçi ABD'nin farklı pek çok şehrinde "İş için sekiz saat, uyku için sekiz saat, yapacağımız şeyler için sekiz saat!" şiarıyla yürüdü. Bu 1 Mayıs grevinin şöyle bir anlamı da vardı: İlk kez siyah işçilerle beyaz işçiler birlikte yürümüştü. İşçi Kadınlar Sendikası'nın kadın örgütçüleri de Chicago'daki tüm emekçi kadınlara çağrı yaptılar. Grev arifesinde, yüzlerce kadın işçi sekiz saat iş günü ve eşit işe eşit ücret talebiyle Chicago sokaklarına döküldü.

HAYMARKET'TE İŞÇİ KATLIAMI

İLERİKİ günlerde de süren yürüyüşlerde grevci işçilerin polis tarafından öldürülmesi işçiler arasındaki öfkeyi artırdı. 4 Mayıs'ta Haymarket Meydanı'nda toplanma çağrısı yapıldı. Haymarket mitingi bombalandı ve tarihin gördüğü en vahşi işçi katliamlardan biri yaşandı.

ULUSLARARASI EMEKÇİLER GÜNÜ

HAYMARKET'te insanca yaşam için mücadele eden işçilerin katledilmesinin ardından, 1889'da toplanan 2. Enternasyonal'de 1 Mayıs "Uluslararası Emekçiler Günü" olarak kabul edildi ve ilk kez 1890 yılında kutlandı.

JONES ANA

TARİHİ Haymarket mücadelesine katılan bir diğer kadın, Dublin doğumlu Mary Harris Jones, bir diğer adıyla Jones Ana'dır. Kısacık boyu, pamuk gibi saçları, kara elbisesi, ezilenlerin hakları için çarpan kocaman yüreğiyle grevden greve, toplantıdan toplantıya koşturması, Jones'u hakikaten güçlü, her an mücadeleye hazır bir "ana" figürünün timsali haline getirdi.

"Adresim ayakta kabilim gibidir; benimle birlikte yolculuk eder. Nerede haksızlığa karşı mücadele ediliyorsa, evim orasıdır" diyen Jones Ana, doğduğu günü, 1 Mayıs 1830'u, 8 saatlik işgünü için yapılan 1 Mayıs grevleri ile tanıştığı Haymarket eylemini kabul ediyordu. Dönemin ilk işçi örgütlerinden, kadın ve siyah işçileri de üyeliğe kabul eden Emek Şövalyeleri (Knights of Labor) ile yolu keşti.

Kendisini "Ben bir hayırsever değil, bir kıskırtıcıyım" diyerek tanımlayan Jones Ana, 1870'li yılların sonlarından 1920'li yılların başına dek, kırk yılı aşkın bir sürede, tüm ülke çapında, sayısız emek mücadelesine katıldı. Aynı zamanda sosyal demokrat partinin (1898) ve Dünya Sanayi İşçileri Sendikası IWW'nin (1905) kurucuları arasında da yer aldı. Yürüttüğü emek mücadelelerinde kadınların gücü ve azmine güvenip mücadeleyi onlarla birlikte örgütledi.

80 yaşını aştığı bir sırada hala tramvay, tekstil ve çelik işçilerinin grevlerindeydi.

ULUSAL ÇOCUK İŞÇİLİĞİ KOMİTESİ

1903'te Pennsylvania, Kensington'da yaklaşık 10 bini çocuk, 75 bin tekstil işçisi daha kısa işgünü ve daha fazla ücret için greve çıktı. Fabrika sahipleri gazetelerin ortağıydı ve bu vahşi koşulların haberi yapılmıyordu. 66 yaşındaki Jones Ana, anne babalarının işniyle çocuk işçilerden bir kafiye hazırlayarak New York'un yolunu tuttu. Bir yandan süren grev için maddi manevi destek toplayacak, diğer yandan halkın dikkatini çocuk işçiliğine çekecek ve yasaklanması için meclisi harekete geçirecekti. Grev başarısızlıkla sonuçlandı ama Jones Ana'nın yarattığı kamuoyu tepkisi ile 1904'te Ulusal Çocuk İşçiliği Komitesi kuruldu, 1915'te de Pennsylvania meclisi 14 yaşından küçüklerin çalışmasını yasaklayan bir yasa çıkardı.

LUCY PARSONS VE LIZZIE HOLMES

Lucy, hem siyah, hem yoksul, hem de kadın... New York'tan Chicago'dan gelen işçi direnişleri haberleri, siyahların vatandaş sayılmadığı Teksas'ta eşitlik mücadelesi veren Lucy Parsons'a siyahların oy hakkının tanınması talebiyle örgütlenme cesareti verdi.

Onun bu cüretkarlığı sürekli tehditler almasına sebep oldu. En sonunda Teksas'ta barınamayacağını düşünüp, sürekli irili ufaklı işçi direnişlerinin haberlerinin geldiği Chicago'ya göçtü 1873'te.

Eğitmeden yoksun bırakılmış, zaten siyah ve kadın doğmakla 'makbul insan' olmanın dışında bırakılmış Lucy için hemen bir iş bulmak o kadar kolay değildi. O dönem geçim derdine düşen her emekçi kadın gibi dikmiş dikmeye başladı Lucy. Bir yandan da kölelik koşullarında çalışan işçi hareketleriyle kaynayan kapitalizmin yeni kıtasının her bir köşesinden yeni direniş haberleri yükselmekteydi. Her yerde irili ufaklı işçi dernekleri, sendikalar, sosyalist ve anarşist örgütler kurulmuştu.

VİTRİN ARKASINDA ÖRGÜTLENEN KADIN İŞÇİLER

Bu dönemde Chicago'ya taşınan bir başka kadın da mücadeleyi yeni yeni tanımıyordu. Lucy gibi terzilik yaparak hayatını kazanmaya çalışan Lizzie Holmes daha sonra İşçi Kadınlar Sendikası'nda örgütçü olarak çalışmaya başladı. Uluslararası Emekçiler Derneği'nde tanışan Lucy ve Lizzie beraber bir butik açtılar. Vitrinlerinde diktikleri elbiselerin sergilendiği butiğin arka odalarında Uluslararası Kadın Giyimi Emekçileri Sendikası'nın toplantıları yapılmaktaydı.

BİN ASİDEN DAHA TEHLİKELİ

1886 1 Mayıs grevinde Lizzie ve Lucy Chicago'daki tüm emekçi kadınlara çağrı yaptılar. Kadınlara 8 saatlik işgünü talebi için kararlıydılar. 1836'da Lowell'da, 1857'de New York'ta provalarını yapmışlardı. Her günün 16 saatini pamuk ve iplik soluyarak ölümlüne çalışmanın ve kadın oldukları için hor görülmesinin yanında patronların ve kolluk kuvvetlerinin uyguladığı tüm şiddet sadece kaybedecek bir şeylerinin olmadığını hatırlatmaktaydı.

Lucy, Haymarket'ten sonra çeşitli dergilerde ve gazetelerde yazılar yazdı. Gücünün yettiği her yerde kadın işçilerin ve siyahların eşitlik ve özgürlük mücadelelerinin bizzat örgütleyicisi oldu. Lucy'nin kitleleri anında harekete geçirebilen ajitasyon yeteneği öyle boyutlara ulaşmıştı ki 1920'li yıllarda Chicago Polis Departmanı raporlarında "bin asiden daha tehlikeli" diye kaydedilmişti.

Haymarket Katliamı'ndan bir süre sonra Chicago'yu terk eden Lizzie de yaşamını işçi basının, sendikal örgütlenmelere ve özellikle de Haymarket Katliamı'nı unutturmamaya adanmıştı.

ROSE SCHNEIDERMAN: İŞÇİNİN EKMEĞİ OLMALI, AMA GÜLLERİ DE OLMALI

ROSE Schneiderman Amerikalı bir sendikacı ve kadın hakları savunucusuydu. 13 yaşından beri işçilik yapan Rose, 21 yaşında, sadece 137 cm boyunda kızıl saçlı bir genç kadın olarak çalıştığı şapka fabrikasında işçilerin United Cloth Hat ve Cap Makers Union'a katılması için çaba harcadı ve işçi temsilcisi oldu. New York Kadınlar Sendikası Birliği (NYWTUL) tarafından desteklendi. 1909-1910'da 20 bin New York tekstil çalışanı tarafından yapılan 13 haftalık grevin organizatörleri olan Uluslararası Kadın Konfeksiyon İşçileri Sendikası (ILGWU) için çalıştı.

Amerikan Sosyalist Partisi'nin (SPA) üyesi olan Rose, parlak bir konuşmacıydı, bu nedenle kadınların oy hakkı için önde gelen bir propagandacı oldu. Rose, kadın hareketinin ve döneminin emek hareketinin en unutulmaz sözlerinden birini söylemişti: "Emekçi kadının istediği, yaşama hakkıdır, basitçe var olmak değil; zengin kadının yaşama hakkına sahip olduğu yaşama hakkı, güneş, müzik ve sanattır. En mütevazı işçinin sahip olmadığı hiçbir şeye sahip olma hakkına sahip değilsiniz. İşçinin ekmeği olmalı, ama onun da gülleri olmalı."

'SEN OLMASAN ETMEZDİ TEALİ MEDENİYET'

KADINLARIN tüm yaşamsal haklarının, kazanımlarının korunması, şiddetsiz, eşit, özgür bir yaşam, tok karınlar, güvenle bakılacak bir gelecek, ev içi angaryanın yükünün atılması aynı zamanda işçi sınıfının gücüne bağlı. 1 Mayıs, bu toprakların ilk 1 Mayıs şüirini yazan Yaşar Nezihe'nin o enfes satırlarında dile getirdiği gibi "boyundan esaret bağını parçalayıp kesip atma... hakkı haksızlara anlatma, gösterme" gündür... "Kuvvetidir hak..." diyor Yaşar Nezihe. Kadınların eşit, özgür, şiddetsiz bir yaşam mücadelesinin, haklarının korunup geliştirilmesinin de esası işçi sınıfının kuvvetindedir.

1 Mayıs İçin

Ey işçi...

Bugün hür yaşamak hakkı seninken Patronlar o hakkı senin almışlar elinden. Sa'yınla edersin de "tufeyli"leri zengin Kalbinde niçin yok ona karşı yine bir kin? Rahat yaşıyor, işçi onun emrine münkâd; Lakin seni fakr etmede günden güne berâd. Zenginlere pay verme, yazıktır emeğinden. Azm et de esaret bağı kopsun bileğinden. Sen boynunu kaldr ki onun boynu bükülsün. Bir parça da evlatların çehresi gülsün.

Ey işçi...

Mayıs birde bu birleşme gününde

Bişüphe bugün kalmadı bir mani önünde...

Baştanbaşa işte koca dünya hareketsiz;

Yıllarca bu birlikte devam eyleyiniz siz.

Patron da fakir işçilerin kadriyi bilsin

Ta'zim ile, hürmetle sana başlar eğilsin.

Dün sen çalışırken bu cihan böyle değildi.

Bak fabrikalar uykuya dalmış gibi şimdi.

Herkes yaya kaldı, ne tren var, ne tramvay

Sen bunları hep kendin için şan-ü şeref say.

Birgün bırakınca işi halk şaşkına döndü

Ses kalmadı, her velvele bir mum gibi söndü.

Sayende saadetlere mazhar beşeriyet;

Sen olmasan etmezdi tealî medeniyet

Boynundan esaret bağını parçala, kes, at!

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.parçala, kes, at!

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

Kuvvetidir hak, hakkını haksızlara anlat.

YARATICILIĞIMIZI ÖLDÜREN, SESİMİZİ KISAN YOKLUĞA KARŞI 'Ben de varım' Korosu

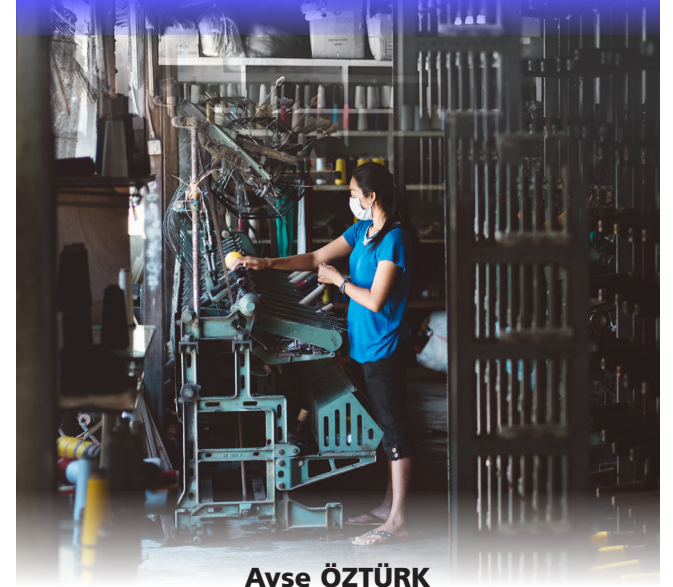
Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece-İstanbul

Küçükçekmece'de bir süredir Ekmek ve Gül etrafında kadınları yan yana getirip dayanışma ağlarını kurabilmek için bir çalışma yürütüyoruz. 8 Mart çalışmalarını kapsamında neler yapabileceğimize dair sürdürdüğümüz bir dizi sohbetin ardından Küçükçekmece'nin çeşitli mahallelerinde kültür merkezleri olmasına rağmen kültürün sanatın yoksul emekçi mahallelerinde kadınlar, emekçi aileler için bir karşılığının olmadığını, bu merkezlerin olduğu yerlerin orta sınıftan yaşam alanları içinde kaldığını yürüttüğümüz çalışma içerisinde çok daha net gördük. Her geçen gün alım gücünün düştüğü, geçimin zorlaştığı bu dönemde nefes almak için kadınlarla bir çıkış yolu aradık. Ekonomik zorluklardan, işyerindeki koşuşturmacadan, evin hengamesinden sıyrılacağımız, dayanışmayı sürdüreceğimiz bir yan yana geliş ihtiyacı olan kadınlar olarak Ekmek ve Gül Korosunu kurmaya karar verdik ve mahalledeki bir yöre derneğinde çalışmalara başladık. İlk başta, kadınlar

bu kadar yükten sıyrılıp gelebilecek mi, diye kaygılsak da kadınlar eve gelecek misafire "Gelme-yin, benim koro çalışmam var" dedi, eşinin "İşim var bu hafta gitme koro çalışmasına" demesine rağmen çocuklarını alıp koro çalışmasına geldi. Bakımından sorumlu olduğu anne babasını da yanında getirdi, çalışmalara katılmak için ev işlerini bıraktı. "Buraya gelmek benim için çok kıymetli", "Burası benim nefes almaya geldiğim yer" sözlerini duyduk çay arası sohbetlerde. Ev temizliği yaparken, yemek pişirirken mırıldandığı türkülerini kendi dışında birilerine duyurmanın heyecanını yaşıyordu kadınlar. Koro çalışmasıyla birlikte "Bir de drama mı yapsak, nasıl olur?" fikrini cesaretle söyleyen kadın arkadaşın ardından birbirlerinden aldıkları güçle "Drama da yaparız" dediler...

8 Mart etkinliği gelip çattığında çok kısa bir sürede de olsa büyük bir dayanışma ile ellerinden gelenin en iyisini yaptılar. Bir kez istedikleri zaman neler başarabileceklerini gördüler. Şimdi önümüzde 1 Mayıs var. Ve 1 Mayıs'a giderken kendi çizdikleri bu yolu güvenle yürüebilmek için kendilerini tanıyor, birbirlerinin kurdu değil yurdu olmak için adım atmaya devam ediyorlar.

'ÜRETTİĞİM EV ALETİNİ ALAMIYORUM'

Ayşe ÖZTÜRK
Çubuk-Ankara

KADINLARIN işyerinde derdi çok, bu sorunlar karşısında mücadelede konusunda ise endişelerini paylaşıyorlar. Bin kişinin üzerinde çalışana sahip bir metal fabrikasında çalışanların büyük bölümünü kadınlar oluşturuyor. Sohbetimizde üç senedir fabrikada çalışan bir kadın işçi şunları anlatıyor: "Çoğu kadın bu fabrikaya başka bir ilden kaçıp gelip başlıyor. Boşanmış, iş bulmak zorunda olduğu için çalışıyor, çocuklarının okuması için mesaiye kalıyor gibi..."

10 SAAT ÇALIŞMAYA YARIM SAAT MOLA

Fabrikadaki pek çok durumdan memnun olmadıklarını belirten kadınlar, "Asgari ücret alıyoruz. İzin hakkımız var, kullandırmıyorlar. Zaten aldığımız ücret neye yetsin, her şey iki katına çıktı. 10 saat içinde sadece yarım saat molamız var ve biz hep banttayız. Orayı da bırakamıyoruz. Çok yoruluyoruz" diyorlar.

'İNSANLAR KORKUYOR'

Memnun olmadıkları bu koşulları değiştirmek için neler yaptıklarını sorduğumuzda genç bir kadın işçi, "Bir araya gelmemiz, birlikte bir şeyler yapmamız gerekiyor ama herkes korkuyor. Bak mesela ben çok bir şey istemiyorum. Ben o bantta 1200 tane ev aleti üretiliyor. Ondan alabilmek benim de hakkım. Ama benim yaptığım ürünü bile dışarıda, 6 bin liraya satıyorlar. Nasıl alayım bu ücretle?" diye konuşuyor.

Diğer bir işçinin sözleri ise şöyle: "İnsanlar hem çok korkuyorlar hem de şefi kendisinden çok savunan da var. Birilerinin gözüne girip mesaiye kalmaya, birileriyle yakınlık kurup kendini bir yere aldırılmaya çalışan çok. Ama sorsan bant şefini kimse sevmeyiz. Mesela bizim bandımız bir gün 1200 tane çıkarmış, diğer bant 900 çıkarmış. Sonra bölüm şefi, 'yapabiliyoruz' diye bize resmen nefes aldırmadı. Kimse de bir şey diyemedi. Bir de bunun üstüne biz fazla, üretebiliyoruz diye ona prim vermişler."

Başka bir kadın işçi ise "Bak, mesela geçen 8 Mart'ı fabrika içinde konuşuyoruz. Bize termos dağıtıyorlar. Kadınlar Gününüz kutlu olsun diyerek. Ve bu olay ilk defa oluyor. Onu yapacağına bize ücretli izin ver o gün de çalışmayalım. Ya da termosu ben de alabilirim kendi maaşımla. Alamayacağımız bir ürün ver" diye konuşuyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

YAN YANA OLMAK BİZE NEFES ALDIRDI

MERHABA. Bu toplumda kadın olmaktan kaynaklı hep bir mücadele hep bir savaş verdik. Tabii bu savaş çocukluktan başlıyor. Duygularımız, hayallerimiz, isteklerimiz bastırılarak büyütülüyor. Çalışma yaşamında, sosyal yaşamda kurallar öz güvenimizi etkiliyor, yaratıcılığımızı, hayal gücümüzü köreltiliyor. Ancak Ekmek ve Gül Korosu bize yeniden kendimizi hatırlattı. Sesimizi duyurmaya kadının gücünü göstermeye çalıştık. Ve bu çalışma gücümüze güç kattı. Bu çalışmanın içinde yer almak kendim için bir şeyler yapmam gerektiğini tekrar fark ettirdi bana da. Yeni arkadaşlıklar, yeni dostluklar edindik birlikte türküler söylerken. Sohbetlerimiz, gülüşmelerimiz ortaklaştı. Drama çalışmasında da sahnede olmak hem heyecan vericiydi hem de hayal gücümüzü geliştirdi. Yaşadığımız zorlukların içinden çıkamadığımız bu dönemde bizim için nefes aldırdı kadınlarla yan yana olmak.

Melek BOZTEPE
Küçükçekmece/İSTANBUL

BİRBİRİMİZİN EKSİĞİNİ TAMAMLADIK, HEYECANINI PAYLAŞTIK

ÖNCELİKLE böyle güzel insanların böyle bir projede yer almamı sağlamaları çok büyük bir mutluluk. Sahneye çok uzun yıllar önce çıkmıştım. Okul yıllarımda sahneye ilk çıktığımda özgüvenli olmak, heyecanlanmak, başarmak önemli duygulardı. İzleyenlerin içinde eşimin, çocuğumun olması ayrı bir duygu kattı. Çocuğumun şarkı, piyes ezberlememe yardımcı olması, benimle ezberlemesi bana bir şeyler başardığım hissini verdi. Bir de yeni tanıştığım arkadaşlarım var. Sanki yıllardır tanışıyorduk. Birbirimize yardımcı olmak, birbirinin eksikliğini tamamlamak, heyecanını paylaşmak, kısacası sahne denilen şey ayrı bir dünya. Birçok olumsuz duygu yerini daha insancıl duygulara bırakıyor. Tekrar sahneye çıkma katkısı olan arkadaşım Neslihan'a ve katkısı olan herkese çok teşekkür ederim. Umarım bu duyguları yaşayacağım projeler çıkar karşımıza.

Sevtap
Küçükçekmece/İSTANBUL

Her karışı Bergen'lerle dolu ülkenin ikiyüzlü medyası

Bergen filmi fragmanından ekran görüntüsü

Aliye CEYLAN
İzmir

Sinema keşfedildiği zamandan beridir bulunduğu coğrafyanın atmosferi ve dönemin özelliklerini yansıtır ve bundan beslenir. Yıllar içinde Türkiye'de ve dünyada hükümetlerin kadınların hayatına yönelik her alanda uyguladığı baskıcı politikalar ne kadar artıysa, kadın hareketi de bu baskıya karşı daha da güçlenerek ivme kazanmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye sinemasında 2000'lerden sonra hem işlenen konularda hem de film üretim kısmında kadın temsiliyetinin artış göstermesi tesadüf değil. Kadınlara yönelik artan baskı ve şiddetin, iş hayatından uzaklaştırma çabalarının ve en son da hukuksuzca iptal edilen İstanbul Sözleşmesinin yankıları sanat alanında da artarak yer almaya devam ediyor. Tıpkı mart ayında vizyona giren Bergen filmi gibi...

ACIMA DEĞİL, ÖFKE VE DİRENME İSTEĞİ

Asıl adı Belgin Sarılımışır olan Bergen ve annesinin zorluklarla dolu yaşam mücadelesini konu alan Bergen filmi mart ayının en çok konuşulan yapıımı oldu. Elbette filmin analiz edilecek çok yönü var ancak benim değinmek istediğim bu tarz hikayelerin medyada nasıl ele alındığı ve izleyicide ne yönde yankı bulduğu. Filmi izlemeden önceki en büyük çekincem, Bergen gibi ikonik bir ismin verdiği hayat mücadelesini tüm gücünden ve direngenliğinden sıyrarak romantize edip "acıklı, ağır dram içeren hayat hikayesi" olarak sunulmasıydı. Ancak film bunun tam tersi olarak ve seyircinin "merakla" beklediği şiddet sahnelerini (özellikle Bergen'in yüzüne kezzap atıldığı sahneyi) romantize edip tekrardan üretmeden kapalı kapılar ardından sunmuş, ağırlıklı olarak Bergen'in içindeki korkuya rağmen güçlü duruşundan vazgeçmediğini çok iyi yansıtmış.

Fail ise aslında her yerde karşılaşılabileceğimiz "sıradan" bir portre olarak çizilmiş. "Hasta, psikopat"

gibi aslında faili meşrulaştıran tanımlamalar yapmadan, eril bir erkeğin bir kadının hayatındaki boşluklarından faydalanıp bunu "tamamlama" vaatleri vererek onu tüm sosyal yaşamdan ve çalışma yaşamından alıkoyup eve nasıl hapsettiği anlatılıyor. Ve bu kadının her işkenceye karşı, kişiliği ve şarkılarıyla ne denli başkaldırdığını. Bu sebeple filminden çıkarken acıma duygusuyla değil bu düzene karşı büyük bir öfke ve direnme isteğiyle çıktım.

KİŞİSEL DEĞİL POLİTİK

Filmin eksikleri elbette ki var. Hikayenin geçtiği dönemin siyasal iklimine çok az değinmesi gibi. Halbuki kadınların yaşadığı hiçbir acı ve kayıp kişisel değil, toplumsal ve politiktir. Kısacası dönemi hikaye içinde tam anlamıyla yansıtmadığı için kadın cinayetlerinin politik olduğu vurgusu yapıyor denilemez.

Filmi izlerken kafama en çok takılan şeylerden biri; Bergen'in ilk sevgilisi olan (annesinin evliliklerine engel olduğu) Abdullah karakteri oldu. Bergen tüm yaşadıklarından sonra annesine, Abdullah'ı kastederek "Onunla evlenseydim nasıl bir hayatım olurdu?" diye sorar ve annesinden pişman bir ifadeyle "O zaman öyle doğru olacağını düşündüm, nereden bileyim" tarzında bir cevap alır. Annesi aslında kızının, Abdullah'tan sonra hayatına giren o adamla da evlenmesini istememişti. Filmin genelinde suçu Bergen'in veya annesinin "tercihlerine" atan bir hava hakim değil. Ancak bu diyalogla "Keşke onunla evlenseydi bunlara maruz kalmazdı" düşüncesi izleyicinin aklında mutlaka barınmıştır diye düşünüyorum.

Evet gerçek hayatta hepimiz bu tarz çok denklemlili ve "acaba"lı düşünüyoruz. Ancak böyle filmlerde bu tarz akıl karışıklıklarına fırsat verilmemesi düşüncesindeyim.

ŞİDDETİN PORNOGRAFİKLEŞTİRİLMESİ

Filmin "sertliğinden" memnun olmayan ve sertliğini "yeterli" bulmayan izleyicilerin olduğunu da gördüm. Özellikle televizyon dizilerinde şiddet içerikli sahnelerin açıkça gösterilerek adeta bir "şiddet pornosu" haline getirilmesi, ana haberlerde olay anının canlandırılması oldukça yaygın. Film sonrası duyduğum ve okuduğum olumsuz eleştirilerin geneli; filmin yeterince ağlatmadığı, en

çok merak edilen kezzap ve öldürülme sahnelerinin açıkça verilmeden sunulmasıydı. Google'a Bergen yazdığımda bile çıkan öneri kelimeleri (en çok aranan kelimelere göre sıralanıyor) genellikle "ölüm anı, kezzaplı yüzü" gibi şeyler oldu. Toplumun olayın politik gerçekliğinden kopartılıp, bunları merak etmesi ve bunlardan beslenmesi çok korkutucu. Bu alışılmışı en büyük sebeplerinden biri, belirli bir sınıfın güdümünde olan medya. Haliyle izleyicinin buna alıştırılması söz konusuysen, böyle yapımların toplumun bu kesimleri tarafından bu sebeplerle beğenilmemesi gayet normal. Daha da korkuncu şiddet failinin bu ülkenin en büyük televizyon kanallarına çıkartılarak ona söz hakkı verilmesi ve durumun magazinleştirilmesi...

Ana akım medya failin neden yargılanmadığını, hâlâ bugün bu şekilde konuşacak cesareti nereden aldığı, ülkenin her yerinin Bergen'lerle dolu olduğunu, yıllardır adalet sisteminin neden işlemediğini sorgulamıyor. Ancak bu tarz yapımların arttığını gördükçe inanıyorum ki, sinema ve diğer tüm sanat dalları kadın direnişinin ruhunu, gücünü konu edinmeye ve bu rüzgâra yön vermeye devam edecek.

Kısacası medya görmezse biz görür, Tanrı affetse de biz affetmeyiz!

MÜNEVVER: ONUN TUTSAKLIĞI BENİM ÖZGÜRLÜĞÜM OLDU

Nevruz MERSİN
Pendik-İstanbul

MÜNEVVER 31 yaşında 4 çocuk annesi bir kadın. Çocuk yaşta "gelin" olarak girdiği evde yıllarca ölüm kalım mücadelesi vermiş. Eşinin cezaevine girmesiyle yaşadığını hissetmeye başlamış. Bunu "Onun tutsaklığı benim özgürlüğüm oldu" sözleriyle anlatıyor.

Ağrı'da çobanlık yapan bir ailenin 10 çocuğundan biri Münevver, kendisi gibi çobanlık yapan bir adamla 14 yaşında kaçarak evlenmiş. Aslında ağabeyinin evliliğinin karşılığında berdel verilmemek adına ilk tanıştığı adamla gitmiş. Eve geri göndermeler de aile büyüklerinin araya girmesiyle kendini evli bulmuş: "İki göz evde kalabalık yaşıyorlardı, daha 1 aylık evliydim. Eşim benden çorap istedi, yanlış çorabı getirdim diye dayak yedim. 2005'ten 2017'ye kadar ölesiyeye dayak yedim. Boğazımdan kemerle kapıya bağlanıp köpek muamelesi görüyor, istediği suyu hazırda tutmadığım için kollarımdan bacaklarımdan dişlenerek eziyet görüyordum. 15 yaşında anne oldum. İlk gebeliğimde kazma sapıyla dövdü, düşük yapacağım diye bekliyordu herkes ama doğurdum bir şekilde."

Ailesi 9 yıl boyunca konuşmamış kaçarak evlendiği için, komşuların yaşadığı şiddeti ailesine anlatmasından sonra gelmişler kızlarının yanına. Çoğu kez şiddet yüzünden ailesine sığınmış Münevver, ailesi "Çocuklarını bırak gel" demiş ama o çocuklarından ayrı kalamamış. Çoğu zaman da gördüğü şiddeti saklamak zorunda kalmış.

ÇOCUKLARI DA ŞİDDETEN NASIBİNİ ALDI

Geçirdiği trafik kazasından sonra eşine 3 ay çocuk gibi baktığını anlatıyor Münevver. "Önce tövbe etti 'Artık sana el kaldırmayacağım' diye. Sonra öyle olmadı tabii. Hurdacılık yaptı bir dönem. El arabasının tekeri kırıldı diye sinirlenip arabayı parçaladı. 'Neden böyle yapıyorsun?' demenin bedeli, kavgalarının 3 yerden kırılması, vücudumun her yerinin bıçakla kesilmesi oldu. Evin arka bahçesinde 2 gün boyunca bayıltana kadar dövdü. Üzerime sıcak bir sıvının dökülmesiyle uyandım. Defalarca üzerime işeyerek beni ayılttı. Ailesi araya girmeye çalıştıkça daha şiddetli dövüyordu. Uyumasını fırsat bulup kendimi kaynanamlara attım."

2 gün boyunca kaynanasının evinde saklanıp sonra büyük kaynının yanına gitmiş. Eşine geri göndermeye çalışmışlar, kaçıp komşusunun yardımıyla babasının yanına gitmiş. Darp raporu alıp şikayetçi olmuş. Ama çocuklarına da şiddet uyguladığını öğrenince geri dönmek zorunda kalmış. "Ben babamlardayken arka bahçeyi kazıp büyük oğlumu çukurun içine koymuş zorla. Üzerine toprak atıp soğuk su dökmüş, çocuğumu diri diri

gömmeye çalışmış." 11 yaşındaki oğlunun yaşadığı şiddeti duyunca gene dönmüş işkencehaneye. "Bunu büyük oğluma 2 kez yaptı. Kızımı sürekli dövüyordu. En küçük çocuğum 40 günlükken beşikle kaldırıp duvara vurdu" sözleriyle çocuklarının yaşadığı şiddeti de anlatıyor.

'KOMŞUYA 'DERS VERMEK' İÇİN ÇOCUĞUNU İSTİSMAR ETTİ'

Evliliği boyunca 5 kez şikayetçi olup, bir süre sığınmaevinde kalmış, oğlunun yaşı yanında kalmasına uygun olmadığı için oradan da çıkmış. 3 şikayetinden toplamda 2 yıl cezaya çarptırılmış eşi. Ama tutuklanma hikayesi bambaşka. "Kayinvalidemin komşusuyla yaşadığı bir tartışmadan sonra 'Kavgaya ettiğimi kadına dersini vereceğim' dedi. Beni o gün zorla babamın evine gönderdi. Akşamında beni almaya gelmeyince büyük ağabeyine ulaştım. Eve döndüğümde duyduğum şey kanımı dondurdu. Komşumuzun 12 yaşındaki kızını istismar etmiş. Neymiş; komşumuza unutamayacağı bir ders verecekmış. 2017'di tutuklandığımda, benim şikayetlerimle toplam 10 yıl ceza aldı." Eşi tutuklandıktan sonra nefes almaya başlamış Münevver. Çocuklarıyla yediği kuru ekmeğin bile verdiği mutluluk gözlerinden okunuyor.

Bu olaydan bir süre sonra ona ve çocuklarına yapılan suçlamalar yetmezmiş gibi dayak da yemeye başlamış eşinin ailesinden. Yaşadığı yoksulluğun giderek artmasıyla bir gün çocuklarını da alıp şehrin merkezinde bir eve taşınmış. Uzunca bir süre ev işlerine gitmiş, bağ bahçe işlerinde çalışmış. Gece gündüz demeden tamamen güvencesiz, ne iş bulsa yapmış, evini geçindirmek, çocuklarını okutmak için.

"Ben tek başıma bakkala bile gidemez, evimden uzakta bir yerde yolu bulamazdım. Hapsoldüğüm o bahçede kör, sağır, dilsiz gibiydim yıllarca" sözleri Münevver'in yaşamının 12 yılının özeti.

Görsel: Freepik

SIRTINI DAYADIĞI DUVAR: KADIN DERNEĞİ

"KIZIMIN kalbi delikti, sürekli doktora götürüyordum, başka sorunlar da vardı. 'Tedavi olmazsa en fazla 18 yaşına kadar yaşar' dedi doktor. Ameliyatını da büyük şehirlerde yaptırmak gerekince İstanbul'a geldik bir yardım kuruluşunun desteğiyle. Gebze'de harabe gibi bir ev bulduk, lavabolarından fareler çıkan. Hem ucuzdu hem de kızımın ameliyat olacağı hastaneye yakındı" diyor. Üzerinde yatacak bir şeyleri olmadığından yerde yatmışlar bir süre. Komşuları yaşadıkları yoksulluğa tanık olunca el birliğiyle dizmişler evi. Kızının ameliyatını da yaptıran Münevver köprülerde su ve çorap satarak devam ettirmiş yaşamını. Bir de eşi cezaevinde olduğu için aldığı hükümlü maaşıyla. Evdeki rutubet ve pislikten dolayı bir süre sonra Esenyalı'ya taşınan Münevver, "Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğine, Adile abla'ya ne kadar teşekkür etsem az, ekmek dağıtıyorlar dediler ekmek almaya geldim, sırtımı yaslayacağım bir duvar, güven hissedebileceğim bir yer buldum" diyor.

'KORKMUYORUM, ARKAMDA KADINLAR VAR'

Eşi cezaevinden, "Çıkınca izini bulacağım zaten cezaevinde yatmaya alıştım, seni öldürüp tekrar yatarım" sözleriyle tehdit etmeye başlayınca telefonlarına cevap vermeye başlamış Münevver. Devam ediyor: "Evet korkuyordum çıkınca izimi bulur bana ve çocuklarıma zarar verir diye, derneklerle konuşunca rahatladım. Gizlilik kararı çıkartabileceğimi, nasıl dava açacağımı, nereye başvuracağımı buradan öğrendim. O zamanlar bilseydim bunları bu kadar eziyeti çekmezdim. Ama diyorum ya korkmuyorum. Çünkü yarın o adam çıkınca arkamda Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinin olduğunu biliyorum."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

KHK'LI ÖĞRETMEN HAFİZE'NİN AYAKTA KALMA HİKAYESİ

Hiç edilen emeğin bir karşılığı olmalı

ŞANS ESERİ YAŞADIM, GERÇEKLERİ ANLATTIM, YA ÖLEN KADINLAR...

Dilek GÜVEN
Adana

Ben Dilek Hemşire. 16 Mayıs 2020'de eşim tarafından 7 yerimden bıçaklandım. Ölümün eşliğinden döndüm, iki buçuk ay haberlerde kendi kendimi bıçakladığımı söyledim. Ölmediğim için olayların onun söyledikleri gibi olmadığını anlatabildim. Birçok kadın öldürülürken, nadiren sağ kalanlardan oldum. Onlar kendilerine atılan onca iftirayla göçüp gittiler bu dünyadan. Peki ben anlattım da ne oldu? Çok bir şey değişmedi. Saldırgan alması gereken cezayı almadı. Yine de bir kadın olarak direndim, doğruları konuştum.

8 yıl önce evlenmiştim. İkimizin de ikinci evliliği idi. İlk evliliğimden bir kızım vardı, "Hep benimle, bizimle yaşayacak. Daima babasıyla görüşecek" dedim "Tabii" dedi. Beni de ailemi de inandırdı. Ama oğluma hamile kaldıktan sonra tavırları değişmeye başladı. Kızımı korudum diye sinirlendi, mutfaktan bıçak alıp yerde yatan kızığa bıçakla saldırdı, araya girdim uzaklaştırdım. Can güvenliğimiz yoktu, kızımı sabah babamın evine götürüp bıraktım. 7 aydır işsizdi, işinden oldu, bir eş olarak her daim yanında oldum.

Kızımı babamın evine götürdükten sonra kendisini affedemedim. Hiçbir

yere şikâyet de edemedim, dillendirsem beni kızımı anne ve babamı öldüreceğini söyledi. Ondan iki küçük çocuğum vardı, evi terk edemedim, geri döndüm, bana çok düşkünlerdi kıyamıyordum onlara. 3 hafta özür diledi, bazen daha kötü oldu.

SON NEFESLE GERÇEKLERİ SÖYLEDİM

Yoğun bakımda çalışıyordum, nöbetten çıkıp eve gittim bir gün. Ayrılmak istediğimi söyledim, çılgına döndü,

"Olmaz bu evde kalamayız o zaman" diyerek oğullarına hazırlanmalarını söyledi.

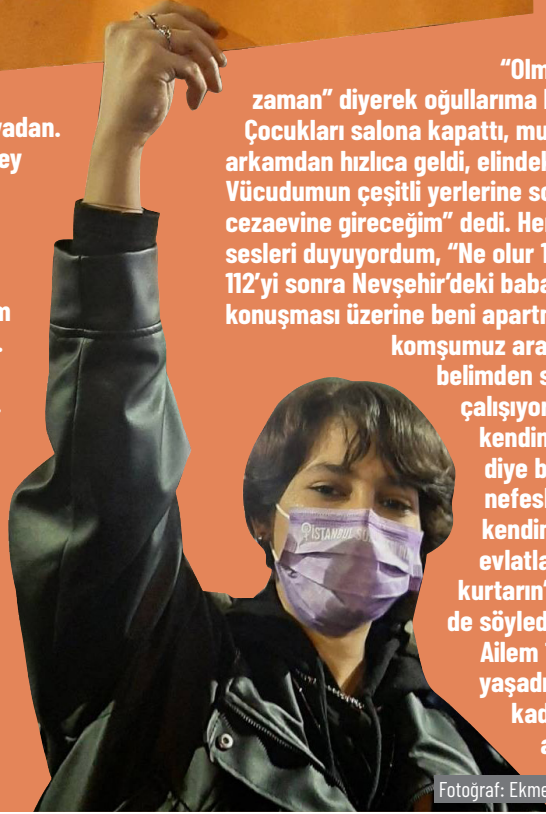
Çocukları salona kapattı, mutfaktan bıçak aldı, arkamdan hızlıca geldi, elindeki bıçağı fark edemedim. Vücudumun çeşitli yerlerine soktu, "Sen toprağa, ben cezaevine gireceğim" dedi. Her yer karanlıktı, sadece sesleri duyuyordum, "Ne olur 112'yi ara" dedim. Önce 112'yi sonra Nevşehir'deki babasını aradı. Babasıyla konuşması üzerine beni apartmanın girişine indirdi, bir komşumuz aracına aldı beni, o ise belimden sallayıp ayıltmaya çalışıyordu "Dilek yapma, kendini kendini bıçaklama demedim mi?" diye bağırdıyordu. Acilde son bir nefesle "Ben hemşireyim, ben kendimi bıçaklamadım, o yaptı, evlatlarım için ne olur beni kurtarın" dedim. Bunu mahkemede de söyledim.

Ailem 18 saat sonra duyabilmişti yaşadıklarımı. Eğer ölseydim o kadar zaman sonra morgdan alacaklardı beni. Durumum

zaman" diyerek oğullarına hazırlanmalarını söyledi. Çocukları salona kapattı, mutfaktan bıçak aldı, arkamdan hızlıca geldi, elindeki bıçağı fark edemedim. Vücudumun çeşitli yerlerine soktu, "Sen toprağa, ben cezaevine gireceğim" dedi. Her yer karanlıktı, sadece sesleri duyuyordum, "Ne olur 112'yi ara" dedim. Önce 112'yi sonra Nevşehir'deki babasını aradı. Babasıyla konuşması üzerine beni apartmanın girişine indirdi, bir komşumuz aracına aldı beni, o ise belimden sallayıp ayıltmaya çalışıyordu "Dilek yapma, kendini kendini bıçaklama demedim mi?" diye bağırdıyordu. Acilde son bir nefesle "Ben hemşireyim, ben kendimi bıçaklamadım, o yaptı, evlatlarım için ne olur beni kurtarın" dedim. Bunu mahkemede de söyledim.

Ailem 18 saat sonra duyabilmişti yaşadıklarımı. Eğer ölseydim o kadar zaman sonra morgdan alacaklardı beni. Durumum

ŞÜPHELİ KADIN
ÖLÜMÜ YOKTUR.
GİZLENEN ERK*K
ŞİDDETI VARDIR

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ağırdı, yaşamak için direndim. Ailesi Nevşehir'den 3 saatte gelip çocuklarımı alıp gitmişler. 2 ay çocuklarımın ne sesini duydum, ne de yüzünü gördüm. Mahkeme kararıyla alabildim onları. Oğlum beni kanlar içinde gördüğünü anlattı. Şimdi bana bir şey olacak diye korkuyorlar, onları sevgimle sarmalıyorum.

ÖLDÜRÜLEN DE YAŞAMI DİDİK DİDİK EDİLEN DE BİZ OLUYORUZ

Sol kolumda parmaklarımda hasar kaldı, hemşirelik yapamıyorum ama, formamı giyip yine de ayaklarımın üzerinde durabiliyorum. Mahkeme "kasten öldürmeden" değil "yaralamadan" 5 yıl 15 ay verdi, bunun 4 yılını yatar dediler. 112'yi arayıp hastaneye götürdüğü için de "gönüllü vazgeçme" dediler. Şiddetin, kadın cinayetlerinin önünü açıyorlar sadece, vahşetin boyutu artıyor, yaşamak ise biz kadınların şansına kalıyor. Ben kollarımla kendimi korumasaydım başka bıçak darbeleri göğsümü delik deşik edecekti. O bana iftira atmaya seçti.

Mahkemede benim hayatım didik didik edildi, yaşam mücadelesi verdiğim hastaneden hiçbir evrak gelmedi. Sadece Adli Tıp Raporu vardı, elimdeki hasarın raporu da aldırılmadı. Cezaevinden mahkum bir arkadaşı onun anlattıklarını mektupla anlatmıştı. Pişman olmadığını, öldürme planları yaptığını söylemiş, "Serbest bırakmayın" diye de eklemişti. Davam şimdi Yargıtay'da. Avukatları sürekli tahliyesini talep ediyor. Haksız tahrik var diye indirim istiyorlar. Ben ölmedim yaşıyorum, tahrik etmedim diyorum. Sicili temiz diyorlar, sicili temiz onca kadın katilini görüyoruz her gün.

Akan kanının hakkı için, bana ve evlatlarıma yaşattıkları için sonuna kadar direneceğim. Medyada, yargıda kadınlara iftira atılmasına izin verilmesin. Ölen kadınların yalnız kalan evlatları annelerine atılan iftiraların şüphesi içinde kötü psikolojiyle büyümesin. Kadınlar evlatlarından ayrılmak zorunda kalmasınlar. Kadınları koruyun. Ben adalet için savaşıyorum, direniyorum, adaleti bulmakta zorlanıyorum, ya ölenlerin hakkı, adaleti... Biz haklarımız için mücadele ettikçe gelecek umutla bakılan bir yer olacak...

Özge AKGÜL AYAZ Eğitim Emekçisi -Eskişehir

TAM 5 yıl önce bir gece yarısı Kanun Hükmünde Kararname ile ihraç ettiler Hafize öğretmeni, arkadaşımı... 5 yıl önce onu Diyarbakır'a uğurladığımda içimdeki öfke kalbimdeki sızıyı bastırıyordu. O günden bugüne devlet "pardon" dedi ve 5 yıl sonra geri döndü Hafize öğretmen... 5 yıl boyunca adeta tecrit edildi. Evet, tam da öyle oldu aslında... Belki dört duvar içinde değildi ama devlet dersinde yargısız infaz edilmiş KHK mağduru yüzlerce arkadaşımız gibi işinden, ekmeğinden edilmiş, meslekten ihraç edilmişti. Mutlaka KHK ile işinden edilen her bir arkadaşımızın ayrı bir hikâyesi, yaşam mücadelesi var; ben en yakınımdaykine dair yazmak istedim. İhraçlarda imzası olanların unuttukları bir şey var; sadece bir insanı mesleğinden etmediler onların ailelerini, çocuklarını, yaşadıkları şehri, yaşam standartlarını da alt üst ettiler. Onların ve yakınlarının hayatlarına dair de insanlık dışı bir yargısız infazı bu yapılanlar.

BIRAKTIĞI YERDEN BAŞLAMASINA ENGEL

Arkadaşım 5 yıl süresince iki çocuğuyla çok sıkıntılar yaşadı. İhraçtan bir süre sonra yaşadığı taşınmak durumunda kaldı. Çünkü çalışması gerekiyordu ve KHK bütün iş kapılarını kapatmıştı. Onun yükünü hafifleten tek şey, 4 kişi olarak geldiği bu şehirden 3 kişi ayrılmasıydı belki. Kendisini böylesi bir dönemde yalnız bırakan eski kocaya dair sözcükler buraya yazmaya değmez. Diyarbakır'da yaşayan kız kardeşinden aldığı destek ile oraya yerleşti. 5 koca yıl boyunca muhtemelen benim bile bilmediğim ne sıkıntılarla karşılaştı, kim bilir belki kendi yazar buradan bir gün... Kısacası orada bir iş buldu. Sonra çocukların bakıcı ücreti aldığı maaşı geçince ayrılmak zorunda kaldı. Yalnız ve 2 çocuklu bir kadın olarak hiç bilmediği bir kentte yaşam mücadelesini 5 yıl hakkıyla tamamladı ve o büyük suçunun cezasını(!) çekti canım arkadaşım. Suçu neydi dersiniz, biz de bilemiyoruz. O günlerde Eğitim Sen üyesi sendikacı bir kamu emekçisiydi Hafize, kendinin de bildiği bundan öte büyük bir suç (!) yoktu. 5 yıl sonra görevine iade edildi, sevindik, ağlaştık, karmakarışık

duygular içindeyiz... "Şimdi yeniden bıraktığın yerden başlayacaksın" dediler. İstemese de bir dolu zorlukla ayrıldığı bu kente yeniden geldi. Kafasında bir dolu soru işaretleriyle girişti işlere. Ev bulmalı, çocukların yeniden okul nakillerini halletmeliydi. Ev de buldu ancak kontrat imzalayacağı gün vazgeçti ev sahibi; gerekçesi kafasına takılan sorularmış. Yalnız bir kadın apartmanda olur muymuş, komşular sorun çıkarırmış, hem neden ara dönemde tayini çıkmışmış vs. "Sana ne" diye bağırarak istiyor okurken insan değil mi? Bana gözleri dolmuş anlattığında olanları, bir dolu küfür geçti dilimden. Ama o kadar güçlü ki Edip Cansever'in dizelerindeki kadın o; "Sarılıp gövdesine sınımsız bir kadın kendini doğurabilir isterse."

Evet, arkadaşım 5 yıl sonra bu şehirde şimdi yeniden başlıyor. Bütün o kötü anıları arkada bıraktı falan demeyeceğim, ondan çalınan bu koca 5 yılın bir hesabı olmalı elbet. Alt üst ettiğiniz hayatının bir bedeli olmalı! Ve geride birçok arkadaşımız daha haksız hukuksuz yere ihraç edildikleri mesleklerine geri dönmeyi bekliyor. Dönecekler de biliyoruz ama onlardan çalınan bu yılların bir bedeli olmalı... Olacak da!

Farkında olmak önlem almaktır

Hülya Deniz BAYRIK
Adana

Ben özel bir şirkette 14 yıldır muhasebeci olarak çalışan 44 yaşında bir kadını ve "Ben de benzer şeyler yaşadım" diyebileceğiniz anları sizinle paylaşmak istiyorum. 2021'de hayatımın en kötü yılını yaşadım ama, her şerde bir hayır vardır diyerek kendi kendimi motive ettim ve yol yokuş da olsa yürümeye devam ediyorum...

Yaşadıklarımı sizinle paylaşmamın sebebi hiçbir konuda pes etmemeyi anlatmak biraz da. Yaşanan sosyal, siyasi ve özellikle ekonomik kriz bizi çökertmeye çalışırken biz kadınlar da çökmediğimizi göstermeliyiz. Elbet bir gün bunların hesabı sorulacak.

Hikayeme "önce sağlık" diyerek başlayayım. İleri bir yaşta evliliği tercih eden biri olarak bir bebek sahibi olma çabasına 2021 yılının mart ayında başladım. Sancılı bir tüp bebek tedavisinden 1 ay sonra gebelik sonucum pozitif. "Yuupppi" diyerek sevinirken, arka planda içimin derinliklerinde gelişen sinsi şeyden haberim yoktu. Öncelikle iş hayatı ve özel hayatımın yaşattığı stres başta olmak üzere tedavi sırasında bana uygulanan yoğun hormon ilaçları başka bir sorunu beraberinde getirdi. O attığım sevinç naralarının bir ağıda dönüşeceğini bilmiyordum. Stres ve hormon ilaçları meme kanserine sebep olmuştu. Tabii meme kanserinin birçok çevresel sebebi de var. Ben 5 haftalık gebe iken meme başından gelen kanlı akıntı ile maceram başladı. "Yok artık bu kadar da olmaz" demiştim. Üstünden 10 ay geçmesine rağmen hâlâ kabullenemiyordum. Başladık tedaviye. 6 haftalık gebeyim, kadın doğum doktoruyla meme doktoru arasında mekik dokuyorum. O hafta kalp atışı duyumu alamadık ama meme doktoru gebelik durumundan dolayı uyuşturulmadan yapılan biyopsi işlemlerine başlamıştı. Ama asıl olması gereken mamografi ve MR yapılamıyordu, o yüzden en kötüsünü düşünüyorduk. 7 haftaya geldiğimizde bebeğin kalp atışını zayıf da olsa duyduk, bebek yaşamak için mücadele ederken benim de biyopsi sonucum geldi: hücre içinde sınırlı, süt kanallarında ve memenin belirli bölgelerinde yaygın kanserleşme başlangıcı... Bir gebede olmaması gereken, uykusuzluk, iştahsızlık, moral bozukluğu, ölüm korkusu vb. durumları

yaşamaya başladım. Doktorum kemoterapiden, ışın tedavisinden ve 5 yıl boyunca kullanılacak, gebe kalmama engel olan koruyucu ilaçtan bahsediyordu. Kadın doğum doktorumun ise "Gebeliğin iyi gitmiyor, duyum çok zayıf, bebek düşebilir" demişti. Ve 8. haftada bebek düştü, ameliyata girdim meme alınmadı ama boşaltılıp temizlendi ve kalıcı silikon kondu benden geriye bir deri ve kas kaldı. Patoloji sonucu da temiz çıktı, diğer organlara sıçramamıştı kanser. Çok ağrılı ameliyat sonrası bebeğin kaybına bile üzülmemiştim. Eğer ben tüp bebek tedavisine başlamasaydım kanserli hücre erken evrede tespit edilemeyecekti, çok geç tespit edilebilir ve çok daha zorlu bir süreç yaşayabilirdim. Unutmayın erken tanı hayat kurtarır.

Demem o ki sevgili arkadaşlar, meme kanserinin erken tanısında; tarama programı kapsamında yer alan meme muayenesi için doktora gitme, mamografi, MR çekirme ve kendi kendine meme muayenesi çok önemli. Benimki sadece bir örnek ama kötü görünen olaylarda olgularda bile umutsuzluğa kapılmamak gerekiyor. Farkındayız güçlüyüz...

Görsel: Freepik

BU HASTALIĞI YENECEK, MÜCADELEME YENİDEN DÖNECEĞİM

Songül KEŞKEK
Ankara

UZUN zamandır yaşadığım bu süreçle ilgili bir yazı yazmayı planlıyordum. Ama kafamı bir türlü toparlayıp yazamıyordum. Bu yazıyı hem kendim hem de kız kardeşlerim için yazıyorum. Kadınların büyük bir bölümünün başının belası olan ama vücudumuzun da belki en güzel organlarından olan mememizin hastalanması. Bunu telaffuz etmek, meme kanseri demek biraz ağır geliyor olsa da doğrusu bu meme kanserini sanki hiç yaşamayacakmışım gibiydi, aklımın ucundan bile geçmezdi. Ama bir gün fark edersin ki sen de bundan azade değilsin. 1 Ocak günü evdekilerle mutfakta şakalaşırken elim tesadüfen mememe çarptığında o sert şeyi hissettim aniden. Hani hep derler ya ayağımın altından yer kaydı, gerçekten öyle hissettim. Bir daha dokundum, yok dedim, hayır. Kardeşimden dokunmasını istedim. Evet, orada sert bir kitle vardı. Biraz şamata yaptım çevremi çok germemek için. Aynanın karşısına

geçtim, iki mememi de yokladım tekrar tekrar. Tamam, hem de bayağı sert bir kitle vardı. O gece ciddi bir kaygı yaşadım.

Sabah okula gittim, oradan da izin alıp KETEM'e. Hemen ilgilendiler, mamografi çektiler. Cuma günü gelip sonucu almam istendi. Okula döndüğümde kadın arkadaşlardan birkaç kişiyle paylaştım. Hemen kötüye yormamamı istediler, kendilerinde de kistler bulunduğu gibi tesellilerle beni rahatlatmaya çalıştılar. Karışık duygularla eve döndüm. Ertesi gün KETEM'den telefon geldi, hemen çağırdılar. Sevk kağıdı ile hastaneye yönlendirildim. Biraz ağladım, toparlanıp, taksiye atladım, Ankara Onkoloji Hastanesinde muayene oldum. Tek tek gerekenleri yazıp yönlendirdi. Ultrason, mamografi, biyopsi gibi yerlerden randevu aldım. Önerilen bir doktordan da randevu aldım, işlemler hızlıca yapıldı. Doktor, meme kanseri teşhisi koydu, tek memede zannederken diğer memede de küçük kitleler tespit edildi. İki mememi de alacağını, buna onay verirsem kısa sürede ameliyat yapmak istediğini söyledi. 27 Ocak'ta ameliyat oldum. Kemoterapiye başladım. İkinci kemoterapi aldım.

KETEM'LER YAYGINLAŞTIRILMALI

Sıkıntılarım oluyor tabii ama katlanılmaz boyutta değil. Ailem, arkadaşlarım, yoldaşlarım, dostlarım etrafımda çember oluşturdular. Evet, bunu atlatacağım. Bu hastalığı yeneceğim. Çünkü doktorun da söylediği gibi çok gelişme kaydettik meme kanserlerinde. Erken fark etmiş olmamız bir avantaj, iyileşiyorum. Bu süreçte online etkinliklere katılıyorum. Kitap okuyorum, örgü örüyorum, yazı yazıyorum. Teslim olmuyorum, olmayacağım. Biraz ara verdim mücadeleye ama ben o mücadelenin yeniden parçası olmaya geliyorum. Bu da benim için başka bir mücadele alanı oldu ayrıca. Kazanacağım, ailemle, dostlarımla beraber dayanışma ile.

KETEM, kanser araştırma merkezi gibi kurumlar kadın sağlığı açısından sahip çıkılması ve yaygınlaştırılması gereken yerler. Genelde toplum sağlığı özelde kadın sağlığı, üreme organlarının sağlığını takip edilmesi, korunması devletin olmazsa olmaz sorumluluğu olmalıdır. Sevgili kadınlar, burada bize de çok iş düşüyor. Böyle tesadüfen değil, bilinçli olarak meme muayenesi yapalım. Tamamen ücretsiz olan kontrolleri yaptıralım. Unutmayalım, biz kendimizi önemsemesek büyük risklerle karşı karşıya kalabiliriz.

Dert üstüne derdi, el üstüne elle çözeriz

İnönü Üniversitesinden genç kadınlar Malatya

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, bizler İnönü Üniversitesi'nde farklı bölümlerde okuyan genç kadınlarız. Farklı bölümlerde okusak da çoğumuzun yaşadığı sorunlar aynı.

Baharın gelişiyle birlikte öğrenciler, kampüste daha fazla vakit geçirmeye başlıyor.

"Bedava yaşıyoruz, bedava/ Hava bedava, bulut bedava/Dere tepe bedava/Yağmur çamur bedava/ Otomobillerin dışı/Sinemaların kapısı/Camekanlar bedava/Peynir ekmeğe değil ama/ Acı su bedava/Kelle fiyatına hürriyet/Esirlik bedava/Bedava yaşıyoruz, bedava."* diyerek biz de bize bedava sunulan havadan ciğerlerimize çekiyoruz. Bahar gelse de soğuklar devam ediyor, haliyle de bir çay içip içimizi ısıtmak istiyoruz. Eskiden birimizin parası olduğunda "Çaylar benden kızlar" deyip hepimize ısmarlardı, şimdi ancak kendi içtiğimiz çayın parasını ödeyebiliyoruz. İkinci çaya da paramız çıkmıyor çoğu zaman. Kahve ise lüks olmuş durumda çoktan.

ŞİMDİ KENDİMİZE BİLE PED ALAMIYORUZ

Çaylarımızdan birkaç yudum alıp dudaklarımızı

ıslattıktan sonra epey derin bir sohbete başlıyoruz. Malum ilk gündem de ekonomik kriz oluyor. Gençliğimizin en güzel yıllarını bu şekilde sıkıntıyla, yarını düşünmekle, geleceksizlik kaygısıyla geçirmek hepimizin en can alıcı sorunu. Temel tüketim maddelerine; ulaşım araçlarına; ped, ağda, jilet gibi temel kadınsal ihtiyaçlara; kozmetik ürünlerine gelen fahiş zamlar hepimizin canını sıkıyor. Önceden hepimizin çantalarında yedek pedler olurdu muhakkak, birimizin ihtiyacı olduğunda diğerine çıkarıp verirdi. Şimdi ise kendimize bile ped alamayacak durumdayız.

ÜNİVERSİTE İÇİNDE, DIŞINDA 'GÜVENLİK' KAYGISI

Bir sonraki gündemimizi ise artan taciz vakaları oluşturuyor. Bizim üniversitede Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırığı Önleme Birimi'nin (CİTÖB) olmayışı da büyük bir eksiklik. Bunun gerekliliğini, üniversite içinde dahi kendimizi güvende hissedemediğimizi konuşuyoruz. İkinci öğretim öğrencilerinin ders çıkış saatlerinin geç olması, "pembe yol" dediğimiz ana yoldaki ışıklandırmaların yeterli olmayışı özellikle kadın öğrencileri tedirgin ediyor. O saatlerde yolun تنها oluşu kadın öğrencilerin güvenliği açısından tehdit oluşturuyor. "Orada başıma bir şey gelse sesimi kimseye duyuramam" diyor bir arkadaşımız.

Üniversite dışı da çok farklı değil. Hem birinci öğretim öğrencileri hem de ikinci öğretim öğrencileri için akşam vakti eve gitmek ayrı bir sıkıntı. Burada çarşı merkezinde esnafın akşam saat 9'da kepenk kapatır, saat 10'da ise hayat tamamen durmuş gibidir. Eve gidene kadar aradığımız, çevremizi defalarca kolağan ediyor; gelen her ayak sesine ürperiyor; çoğu zaman güvende hissetmek için eve gidene kadar telefonda konuşuyoruz. Bir arkadaşımız "Anahtarımı elime alıp avcumda sıkıyorum, eve gidene kadar öyle yürüyorum" diyor.

HAKLARIMIZI DA GÜZEL GÜNLERİMİZİ DE ALACAĞIZ!

Çiçekli elbiseler giyinip salınmak yerine bedenlerimizi pantolonlara hapsediyoruz. Sırf bir söz, bir bakış, istemediğimiz bir dokunmaya maruz kalmamak için. "Bu böyle gitmez!" diyerek elini masaya vuruyor aramızdan biri. "Birbirimizle dayanışarak, sorunlarımıza karşı birlikte mücadele ederek haklarımızı da güzel günlerimizi de alacağız!" O tek bir elin üstüne önce birinin eli, sonra diğerinin eli ve sırasıyla diğer tüm eller konuyor. Havanın soğukluğu kesiliyor, bahar bahçe oluyor her yer.

**Orhan Veli Kanık, Bedava şiirinden.*

DİŞ HEKİMLİĞİNİN 'KADINCASI': Okuldan staja, sınavdan hayata ayrımcılık

Kübra DİZEK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencisi

DERSLERDEN, staja kadar pek çok yerde insanların algısı biz kadın öğrencilerin ikincil bir yerde durduğu yönünde. Bir taraftan mesleki olarak yetersiz görüyoruz, bir taraftan da esas yerimiz burası değilmiş gibi davranışlarla karşılaşılıyor. Cinsiyetçiliğin her yönüyle diş hekimliği okurken karşılaşıyoruz.

Akademi içerisinde hocalar, erkek öğrencilere gelecek meslek hayatlarına dair tavsiyelerde bulunuyor, yayın ve kitap önerisi veriyor, hatta çoğu kez dışarıda bile görüşüyorlar. Ancak kadın öğrencilerin yüzüne dahi bakmıyorlar, önemsemiyorlar.

Stajda bile asistanlar staja ilk başladığımızda bizi "Erkek hastalara bakmayın, bakarsanız da mesafeli olun, çok yaklaşmayın, ağız içlerine girmeyin" diye uyardılar. Ben diş hekimiyim, yaklaşmadan nasıl işlem yapabilirim? Erkek öğrencilerin yaptığı işler ile kadın öğrencilerin yaptığı işler eşit şartlarda ölçülüyor, sürekli kıyaslanıyor ve kadınların el yatkınlığı olmadığı söyleniyor. Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitim Sınavı için dershaneye giriyorum, orada bile hocaların tavrı, verdiği önem arasındaki fark hemen belirginleşiyor. Örneğin ders sonrası erkek öğrencilerle sohbet edip, onları daha ilerletmek amacıyla görüşmeler yapıyor, an-

cak kadın öğrenciler için aynı şeyler geçerli olmuyor. Kadın öğrenciler yapamasa da çok önemli değilmiş gibi davranılıyor.

Hastaların ise bakışı tamamen toplumun bakışını yansıtıyor; bize asla hekim adayı gözüyle bakılmıyor. Üniversiteye tedaviye geliyorsan bir stajyerin sana bakmasını göze alıyorsundur ama hastalar çoğunlukla bize ısrarla 'Hemşire hanım' diye hitap ediyor, bizi görünce yetkiliniz yok mu, uzman yok mu, deyip tedavi olmak istemiyor. Ama erkek stajyerlere daha fazla güveniyor, itiraz bile etmiyorlar. Sınıf ar-

daşlarımız yani meslektaşlarımız bile çoğu zaman ileride doğum iznine vs. çıkacak olmamızı gündem edip, sanki bu bir eksiklikmiş gibi, onlar bu açığı tamamlamak için daha fazla çalışacakmış gibi bakıyorlar.

Sorunlar yalnızca bununla kalmıyor. Ailenden uzak bir ildesin, sürekli bir denetleme var üstümüzde. Ben öğrenci evinde tek kalıyorum, geçen gün asansörde biriyle karşılaştım, "Siz de mi burada otuyorsunuz?" dedi, tedirgin oldum. Hemen, 'Yok misafirlığe geldim' diye yalan söylemek zorunda kaldım.

Kısacası erkek öğrencilere hem aileleri hem stajda asistanlar hem de okuldaki hocalar tarafından yönlendirme yapılıp, pek çok imkâna kavuşurlarken, biz kadın öğrencilere ilkokuldan bugüne önümüze bir sürü engel konulmuş olmasına rağmen aynı bölümü kazanmış olmamıza rağmen gerek stajda gerekte okulda bin bir türlü engel çıkarılıyor.

Görseller: Freepik

Savaşlarla, sınırlarla 'terbiye' edilmeye çalışılan kadınlar

Aysel Ebru ÖKTEN*

"Burada anlatacağım hikâye dinlemek isteyen herkes içindir. Bu hikâye oruç tutanların, dua edenlerin, mayınlarla çevrilmiş yalnız bir köyün kızgın güneş altında kalpleri kırılmış iki grubun, bir haç veya bir hilal uğruna kanlanmış ellerin, geçmişi dikenli teller ve silahlarla çevrili barışı seçmiş bu yalnız yerin hikâyesidir."

Lübnanlı yönetmen Nadine Labaki'nin Peki Şimdi Nereye filmindeki replik, yaşadığımız dünyada bizlere çizilen dikenli tellerin yaşamlarımızı nasıl da kanattığını duygulu bir tonda anlatıyor. Bu yazı vesilesiyle zihnimize dikenli tellerle yerleşmiş olan sınırları ve göçmen kadınların yaşamlarını konuşalım istiyorum.

GÖÇÜN KADINLAŞMASI

Son birkaç on yıldır "göçün kadınlaştığı", giderek daha fazla kadının göç yollarına düştüğü istatistiksel olarak da görülüyor. Uluslararası Göç Örgütü'nün 2019 yılı raporuna göre dünyada 272 milyon insan, doğduğu ülkeden ayrılıp göç ediyor. Bu sayının yaklaşık 130 milyonunu ise kadınlar

oluşturuyor. Göçün en çok yaşandığı coğrafyalar Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Sahra Altı ülkeleri. Zorunlu olarak göç eden sığınmacıların sayısı 2010-2017 arasında yılda yüzde 2'nin altında kalan uluslararası göçe kıyasla yüzde 8 oranında yıllık artış gösterdi. 2019 yılında farklı bir ülkeye göç etmek zorunda kalan 33,8 milyon kişinin neredeyse yarısı kadındı.

KADINA ÇİZİLEN SINIR, KAÇAKÇIYA VERİLEN YOL

Sınırlar, özellikle devletlerin egemenlik sahalarını ifade etmek için kullandığı bir keskin çizgi. Bu çizgiler hem bir çatışma hem de bir uzlaşma alanına dönüşebilir. Milyonlarca insanın yer değiştirmek zorunda kal-

masıyla birlikte özellikle Avrupa devletleri ve ABD, göçmenlerin daha göç yoluna çıkmadan yakalanması için teknik araç gereçlerle göçü engellemeye çalışıyor. Ancak istedikleri kadar sınırlarda güvenlik kontrolleri, kabul ve gözaltı merkezleri, elektronik sistemler kursunlar göçün her geçen gün artışı önlenemez durumda.

Öte yandan sınırlarda örülen duvarlar, uygulanan güvenlik sistemleri insan ticareti, kaçakçılık yapanları ise engellemiyor. Devletler kendi sınırlarını korumak için göçmenleri öldürmeyi göze alırken, hayatta kalmak için göç etmek zorunda kalan kadınların yollarda başlarına gelecek olanlar "sınır tanımıyor." Kadınlar göç yollarına erkeklere göre çok daha dezavantajlı bir biçimde çıkıyorlar. Şiddet ve tecavüze maruz kalma riski, kaçakçılar tarafından alıkonulma riski sadece Türkiye'ye gelen kadınlar için değil dünyanın her tarafında, örneğin Meksika'dan ABD'ye geçmeye çalışan kadınlar için de geçerli. "Mülteci kadınlar göç yolculuğu öncesi olası tecavüzde hamile kalmamak için 'üç aylık iğne' oluyor, bazıları da İran'da doğum kontrol hapı edinerek yola devam ediyor" başlıklı röportajıyla Hale Gönültaş kadınların sınırlarda neler yaşadığını açık bir biçimde ortaya koymuştu.

YERLEŞİK-GÖÇMEN: BİR ERİL REKABET GARABETİ

Göç edenlerin sayısal olarak artmasında etkili olan savaşlardan biri de bu yazı yazıldığında 30. gününe gelen Rusya-Ukrayna Savaşı. Yaklaşık 3 milyon kadın, çocuk ve yaşlının göç yollarına düşüp, ülkelerini terk etmek zorunda kaldığı Ukrayna'da savaş ne yazık ki tüm yakıcılığıyla devam ediyor. Sınırlardan geçişler için Avrupalı devletlerin Ukrayna'ya sağladıkları imkânların Avrupa'nın nitelikli ve düşük ücretli göçmen emeği açığını kapatmak için olduğu aşikâr.

Türkiye ise siyaseten arabulucu rolü oynamaya çalışırken Türkiyeli erkeklerin "Suriyeli kadınları gönderelim yerine Ukraynalı kadınlar gelsin" türünden cinsiyetçi söylemlerini daha çok duyar olduk. Kadınların da "Ukraynalı kadınlar gelecek, eşlerimizi bizden alacak" sözlerini dillendirdiğini duyuyoruz. Savaşın yakıcılığı devam ederken, erkekler üzerinden kadınların nasıl da karşı karşıya getirilmek istendiğini, erkek egemen ve çirkin bir "rekabet" in kızıştırıldığını görüyoruz. Kadınların göç yollarında neler yaşadığından habersiz bir biçimde oluşan öfkenin savaşları çıkaranlara değil, bu savaşlarda mağdur olan öznelere yönlendirilmesi iktidarların ve düzen muhalefetinin

kadınlar üzerinden sürdürmek istedikleri politikalarla çok alakalı.

HAKKINI ARAYAN KADINA DEPORTLA TERBİYE GİRİŞİMİ

Savaşlardan kaçma, daha iyi bir yaşama kavuşma arzusu kadınların göç yollarına çıkmasında başlıca sebepler. Şiddet ya da yoksulluktan kaçan kadınların göç için kullandığı gizli güzergâhlar onları fuhuş amaçlı insan kaçakçılığına, saldırı ve tecavüze karşı daha savunmasız hâle getiriyor; gittikleri ülkelerde kendilerini ifade etmenin yollarını bulmakta zorlanıyor ve çoğunlukla "vatandaş" olmamaktan dolayı en temel insan haklarına erişimleri dahi mümkün olmuyor.

Göçmen kadınların hak mücadelesinde yer almaları hem zor hem de elzem. Yerli-göçmen kadınların birlikte hareketi temel koşul. Bu anlamda, İstanbul Sözleşmesi'ni savunmak yerli-göçmen ayrımı yapılmaksızın kadınların yaşadıkları ülkelerde ayrımcılığa karşı omuz omuza dayanışmasını da örgütleyen bir faktör. Ancak son 8 Mart'ta İranlı Ghazale Moghaddam'ın yaşadıkları bu dayanışmanın da altının nasıl oyulduğunu ortaya koyuyor. Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi'nin bir günde kaldırılmasının üzerinden tam bir yıl geçmişken, sözleşmeyi savunan göçmen kadınların sınır dışı edilmeye mahkûm edilmeleri aynı zamanda bu toplumdaki göçmen kadınlara bir mesaj veriyor: "Hakkını arar, sokağa çıkar ve savunursanız sizi bu ülkeden öldürülme şüpheniz olsa dahi geri gönderebiliriz" Göçmen kadınlar geri gönderilme tehdidiyle "terbiye" edilirken, yerli kadınlar ise göçmen kadınlar ile karşı karşıya getirilerek dayanışmanın güçlenmesi engellenmeye çalışılıyor.

UYUM DA UMUT DA DAYANIŞMADA!

Maruz kaldığı şiddet, tecavüz, ucuz emek sömürüsü ile kadınlar göç yollarının en zor durumda olanı iken, bir yandan da gittikleri ülkede bir hayat kurabilmek, alışmak ve yaşamını yeniden dizayn etmek konusunda da en başarılı özneler aslında. Türkiye'ye farklı kimliklerden gelen göçmen kadınlar, dil öğrenmeyi başarabildiği koşullarda çocuklardan sonra en kolay uyum sağlayan kişiler. Sınırlarda "terbiye edilmeye" çalışılan kadınlar, varış yaptıkları ülkelerde yerli kadınlarla benzer sorunları yaşıyor, sorunların çözümü için ise mahallede, işyerlerinde yerli kadınlarla kurdukları bağ ile dayanışıyorlar. Umudun çok da burada!

*Göç Çalışmaları Doktora öğrencisi

Devletler sınırlarını korumak için göçmenleri öldürmeyi göze alırken, hayatta kalmak için göç etmek zorunda kalan kadınların yollarda başlarına gelecek olanlar "sınır tanımıyor."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

**Fatma KOÇ
Adana**

Ayşe ve birkaç arkadaş ile sözleşip Bergen filmine geldik. Seansın başlamasına daha var, sohbet ediyoruz. Fatoş geçen sayıdaki sorusunu yine atıyor ortaya: Kız söylesene, erkekler dergiyi neden okumuyor?

Dergiyi okumadıklarını nereden çıkardın Ayşe? Okuyorlar tabii! Hatta derginin çıktığı her ay okuyup fikirlerini, beğenilerini söyleyenler var. Kimisi çok beğeniyor, kimisi gereksiz buluyor, kimisinin de illa bir süper fikri oluyor şunu şöyle yapın, bunu böyle yapın diye, biz herkesi dinliyoruz tüm eleştirileri de, önerileri de önemsiyoruz tabii. Peki sen neden okunmadığını düşünüyorsun?

Ayşe “Bence okusalar kadınlara başka bakarlar. Kadınların hayatının gerçekten ne kadar zor olduğunu anlardı. Ben dergiyi okumadan önce bu kadar kadının aynı sorunları yaşadığını bilmiyordum. Kadınların birbirine bu kadar destek olduklarını da. Bize hep kadınlar birbirinin arkasından kuyu kazar, bir kadın gelir senin kocanı elinden alır felan gibi şeyler öğretildi, ben başka kadınlara hep kuşkuyla baktım. Ama seni tanıdıktan ve dergiyi okumaya başladıktan sonra öyle olmadığını anladım. Kadınların birbirine ne kadar destek olduklarını, sevdiklerini, kolladıklarını gördüm. Ne bileyim artık otobüste, asansörde bir kadınla karşılaştığımda gülümsüyorum, günaydın, merhaba felan diyorum. Kadınların olduğu her yerde kendimi daha rahat güvende hissediyorum. Kızzzz yoksa ben de mi femensti oldum?” diyor.

Femensti ne Ayşe, diyorum gülerek. “Üffff be-

nim dilim dönmüyor işte sana söylenince sen kızıyor sun yaaaa onu diyorum.” Haa feminist demek istedin, hayır Ayşe kadınlarla dayanışma içinde oluyorsun diye feminist olmazsın, zaten kadın mücadelesi veren herkes de feminist değil, diyip lafa devam etmek istiyorum ama Ayşe hemen lafı tıktırıyor ağzıma. “Hiç anlatma, dur şimdi, film geldik burada” diyor. Neşeli neşeli devam ediyor sözlerine; “Yaaa! Kızlar iyi ki beni de filme getirdiniz, ben evle iş arasında mekik dokuyorum. Hiç kendime vakit ayırmıyorum. Hayat hep iş, koşturmaca. Buraya gelince anladım biz hiç insan gibi yaşamıyoruz. Bir filme gelecek vaktimiz yok, bir filme verecek paramız yok, ben ilk defa geliyorum sinemaya, kendimi bambaşka bir insan gibi hissediyorum valla şu an. İnsanın kendine vakit ayırması ne kadar güzel bir şeymiş...” Üzülsek mi sevinsek mi bu söylediklerine...

Film başlayınca muhabbete ara veriyoruz. İlk yarı bitince ister istemez hepimiz dönüp Ayşe'ye bakıyoruz. Baktığımızı anlayınca, “Ay buraya kadar çok sıkıcıydı film ya, beni niye bu filme getirdiniz?” diye kızıyor bize, ikinci yarıyı da izleyip öyle şikayetlenmeye ikna ediyoruz sonra onu. Film bitiyor, ama biz bir süre daha koltuklarımızda kalıyoruz, çarpıldık! Şiddetle mücadelesinde ne kadar dirense de yenilmiş bir kadının hikâyesini izledik.

Ayşe'ye filmi nasıl bulduğunu soruyorum. “Valla canım bence acıların kadını benim” diyor büyük bir ciddiyetle. Tam Ayşe'den beklenilecek cevap. Bir anda filmin üstümüzde bıraktığı ağırlık kayboluyor, “Nasil yani?” diyorum. “Yani ben hayatın her darbesini yemişim, hayatta her şeyi yedim ben, Viagara kadar yedim” diyor. (Ahahaaaaaa Ayşeee bu dram filminin sohbetini ne ara buraya bağladın ya...)

“Bergen'den daha acılıyım, tamam bıçağı ayağı-mıza yemedik ama kalbimize yedik. Bu Ahmet beni sevmiyor galiba” diyor bir anda. Ahmet abi, kocası. “Onu nereden çıkardan Ayşe” diyoruz dört bir yandan, “Ben bu filmi çevirsem benim hayatım daha çok izlenme rekoru kırardı. Gene Bergen'in anası yanındaymış, ben hayatta hep tek başıma mücadele ettim” diyor... Sonra basıyor kahkahayı, “Aman be sizi güldürmek için söyledim. Kadın aşık olmuş, mutlu olmak istemiş ama adam sevgisinin değerini bilememiş, kadın çok mücadele etmiş, ailesi arkasında olduğu halde kurtulamamış. Adama çok ceza verselermiş kadın ölmezmiş. Ama şimdi de durum değişmemiş ki erkekler hiç ceza almıyor kadınlar sürekli ölüyor nasıl değişecek bu durum?” diyor lafların ardı arkası kesilmeden. Sonra da pat yapıyor soruyu: Kızlar benim amcamın kızı kocasından boşanmak istiyor ama boşanamıyor. Derdi de çok. Avukat tanıdığınız var mı? Bize yardımcı olun...”

Gelecek yazı:

Ayşe ve tanıdık avukat

BİR AYRIMCILIK HİKAYESİ: 'CENNET'in cehenneme dönüşümü

Sevil ARACI

NOBEL Edebiyat Ödüllü ilk kadın siyahi yazar olan Toni Morrison; Nobel ödülünü almasından hemen sonra kaleme aldığı Cennet romanında, ırkçılığın, ayrımcılığın, sadece ten renginden değil, inançlar, kuşak çatışmaları, yaşam tarzı gibi pek çok farklılıktan kaynaklanabileceğini göstermiş. Siyahlar arasında dahi açık siyahlar ve koyu siyahlar gibi bir ayrımın şekillenebildiğini ya da sadece kadın olmanın ayrımcılığa uğramanıza yetebileceğini anlatan yazar, iktidarın; ırkçılık, kolektif şiddet, ataerki ve inançlar üzerinden yükselişini de muhteşem bir kurgu ile betimlemiş. Dokuz bölümden oluşan kitapta bölümler, hikayesi anlatılan kadınların isimleri üzerinden adlandırılmış.

Özgürlüğüne kavuşmuş siyahi kölelerin kurdukları, kendilerini tamamen dış dünyadan soyutladıkları ve adına Cennet dedikleri bir köy olan Ruby, ayrımcılık tohumlarının ekilmesi ile cennetlikten çıkıp cehenneme dönüşmüş ve kendi korkunç sonunu hazırlamış. Romanın sonunda sadece diğerlerinden farklı oldukları için katledilenler ise köyün yakınındaki Manastır'da, farklı sebeplerle tesadüfi bir şekilde bir araya gelen bir grup beyaz kadın olmuş. Günah keçisi ilan edilen ve kasabada yaşanan sorunların kaynağı imiş gibi gösterilen bu kadınların tek suçu ise yaşam biçimlerinin onlarınkinden biraz farklı olması. Asıl olarak da çaresiz durumda kalan kadınlara kucak açmaları.

Romanda kahramanlardan birinin dilinden; “Denetleme gücü denetimden çıkmış, kimin -üstelik nerede- yaşayacağını, kimin yaşamayacağını söyleyecek kadar küstah adamların, bir avuç hayat dolu, özgür, silahsız kadında, ayaklanan bir kısırak sürüsü görüp, onlardan kurtulan erkeklerin yönettiği, geriye doğru giden, hiçbir yere ait olmayan bir kasaba.” şeklinde betimlenen Ruby köyünün topraklarında yaşananlardan yola çıkarak ayrımcılığın, ırkçılığın türlü biçim ve şekillerini ele alan yazar, kadınların her devirde “cadı” ilan edilmişlerine de vurgu yapmış. Kadınların toplumsal olarak nasıl baskı altında tutulduklarını ve nasıl bir kalıba sokulmak istenildiklerini göstermesi bakımından önemli tespit ve vurguları olan romanı, “tarihimizde cadılık var” diyen her kadın okumalı.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Marx'ın idealinin umutlu aşk hali ve Jenny

Filiz GÜR

*“Yürekten sevdiğim,
Sana gene yazıyorum çünkü yalnızım ve
çünkü kafamın içinde seninle konuşurken se-
nin bunu bilmiyor, ya da bana karşılık veremi-
yor olmana katlanamıyorum.”*

Karl Marx

Kıymetli Marx,
Sana bu satırları 157 yıl son-
ra, yaşadığım meridyenin doğu-
sunda, paralelin de kuzeyinde
ve güneyinde savaşlar ve yok-

sulluk almış başını gider-
ken yazıyorum. Geçen
hafta sınıfımda senin Jen-
ny'e yazdığım mektubu
okuduk gençlerle. Güce-
nebilirsin, biliyorum. Ka-
pital ve Manifesto'dan
okumamızı tercih eder-
din. Doğrusunu söylemek
gerekirse onlardan da
okuduk ama aşk kadar
“satmadı”. Yine doğrusu-
nu söylemek gerekirse be-
nim kırk küsur yaşında
anamlı bulduğum bazı
satırları genç kızlar kırıcı
buldu. Şöyle yazmışsın:

“Dünyada çok dışı var,
kimileri de çok güzel.
Ama ben, her bir hattı,
hatta her bir kırışığı bana hayatımın en bü-
yük ve en tatlı anılarını hatırlatan bir yüzü
bir daha nerede bulabilirim?”

Ne kadar dürüst. Olmalı mıydım, tartışılır.
Oğlanların pek çoğunda aynı anda muzip bir
gülüş belirdi bunları duyunca. Demek ki çok
tanıdık geldi. Kızlara “gerçekçi olun” demek
zorunda kaldım. Bu arada hepimizin Jenn-
y'e ayrıca hayranlık beslediğimizi söylemeli-
yim. Ferah feza bir yaşantıyı bırakıp, senin
manevi sponsorun olarak oradan oraya yarı
aç bir sürgün hayatı yaşaması, bu kendinden
vazgeçme hali, senin irade dolu zekânı koru-
yup kollamak için yaşadığı acılar ve bunun
boşuna olmaması. Bence yazdığın idealin
handiyse umutlu aşk hali biraz da onun var-
lığının kattığı bir şey olmalı. Yalnız ve ka-
ramsar bir Kafka olman ihtimali şimdiki
dünyayı epey değiştirdi. Jenny, senin ifade
ettiğin gibi “daha eşitlikçi bir toplumun ko-
şulları için çalışan tarihi bir özneydi.” Bu ya-
zarak, savaşarak değil, bizatihi seninle yaşa-
yarak hak ettiği bir öznellik.

Yanlış anlama. Kadınların kendilerinden
vazgeçmesini kutsamıyorum. Bence Jenny'e
yazık olmuş da diyemiyorum. Yine de mutlu
muydu diye düşünmekten kendimi alamıyo-
rum. Bu açık mektubu okuyanlardan beni
senin yazdıklarını bilmemekle itham edenler
olacaktır. Hâlbuki ben senin cinsiyet körü

bir toptancı mı yoksa “kadının ev içi emeği-
ni” görmezden gelen biri mi olduğunu çok
merak ettiğim için Etnoloji Defterleri'ne ka-
dar, el yazmalarında kadınlar ve kadın eme-
ğine dair yazdığım çok şeyi okudum. Kimse
benden bir “izm” seçmemi beklemesin, öm-
rüm anlamaya çalışarak geçiyor.

Cinsiyet fark etmeksizin entelektüel üre-
timin desteklenmesi harika bir şey. Benim
cinsimin bu çeşit bir üretimin yanı sıra yeşil
mercimekten, doğum günlerinden, ev ödev-
lerinden, yağ çözücülerden filan da sorumlu
olması ilkini epey akamete uğrattıyor. Benim
diyen sınıfsız toplum savunucusu bir ade-
moğlu dahi biz tezin kay-
nakçasıyla debelenirken
“bu ağlıyor”, “ne yiyecek”
diye tepende dikiliveriyor.
Annelerimizin bize altını
çize çize bellettiği gibi za-
ten “Tez, yenilebilir bir
şey mi” yani. O şarkıdaki
gibi ikisi birden yapılamı-
yor: Çocuk da yaparım
kariyer de? Yapılıyor ama
içi çiğ kalıyor, insan hırpa-
lanıyor.

Allahtan orta zekâda
bir insanım da bir şey zi-
yan olmamış benim öm-
rümünden. Yine de merak
etmeden duramıyorum,
benim de bir Leonard
Woolf'um olsaydı, Sus-
sex'te kişisel bir mülküm, mutfağında Nellie
adlı bir aşım acaba artı değer üretir mi-
dim? Virginia da senin gibi emek sömürü-
sünden, özellikle kadın emeğinin görünmez-
liğinden dem vursa da günlük ve mektupla-
rında epey şikâyet ediyor hizmetçilerinden.
Prensip olarak karşı olup pratikte insanlaş-
mak tam bizlik değil mi? O da kocasına yü-
rek delen bir mektup yazıyor senin gibi. Ga-
liba son tahlilde “hak teslimi” her çeşit eme-
ği kutsayan bir şey. Kalpten ve samimi olan-
ları. Ki sen şöyle yazmışsın Jenny'e:

“Senden ayrılır ayrılmaz sana olan aşkım
bütün gerçekliğiyle kendini gösteriyor: O,
ruhumun bütün enerjisiyle yüreğimin bütün
kişiliğini bir araya getiren bir dev. Böylece
yeniden insan olduğumu hissediyorum çün-
kü içim tutkuyla doluyor. Araştırma ve çağ-
daş eğitimin bizi kucağına attığı belirsizlikler
ve bütün nesnel ve öznel izlenimlerimizde
kusur bulmaya iten kuşkuculuk bizi küçük,
zayıf ve mızımız kıyor. Ama aşk -Feurbach-
vari insana aşk değil, metabolizmaya aşk de-
ğil, proletaryaya aşk değil- sevdiğine aşk, ya-
ni sana aşk, insanı yeniden insanlaştırıyor...”

Teşekkürler Marx, bu mektup da benim
içimdeki tüm haksızlık duygusunu yıkayıp
beni yeniden insanlaştırıyor. Unutturulana
kadar.

filizy63@gmail.com

EŞİTLİK YOKSA SEVGİ DE YOK

**Uludağ Kadın
Çalışmaları
Topluluğundan kadınlar**

BUGÜN üniversiteliler, yaşadıkları
ilişkilerde flört şiddetine uğradıklarını,
partnerleriyle zarar verici bağımlılık
ilişkilerinde olduklarını dile getiriyorlar.
Biz de meselenin özünü tartışabilmek
için “İlişkiler ve Özel Mülkiyet” isimli bir
etkinlik gerçekleştirdik.

İkili ilişkiler, toplumsal rollerin oluş-
tuğu, kadın veya erkek olmayı öğren-
diğimiz şeyler. Toplumun tüm yaşama-
mız boyunca bizlere öğrettiklerini
partnerlerimizle davranışlarımızla uy-
guluyoruz. Dolayısıyla bu ilişkileri de
toplumsal ilişkiler ağı içinde anlamak
gerekliyor.

Sosyal hayatın, temelde ekonomik
ilişkiler ağına çevresinde döndüğünü
biliyoruz. Bugünkü kapitalist sistemin
içindeki ilişkilere baktığımızda ise şu-
nu görüyoruz: üretim araçlarını elinde
bulunduranlar başka insanları kendisi
için üretmeye zorluyor. Bu durumda
üretim ilişkilerinin niteliği egemen ol-
ma ve bağımlı olma ilişkileri haline ge-
liyor. Bu da toplumsal ilişkilerin bütü-
nüne yansıyor; aile ilişkileri, arkadaşlık
ilişkileri...

**İLİŞKİLERDE SAHİPLİK
VE BAĞIMLILIK VAR**

Duygusal ilişkilerde bunun yansı-
ması ise şu; bir sevgi ilişkisi içinde
partnerler sevgiyi üretmek veya ya-

şatmak için değil, karşındakini tat-
min etmek veya bu duygusal bağı de-
vam ettirmek için bir ilişki içine giriyor.
Bir anlamıyla bir partner diğerinin
mülkü oluyor. Dolayısıyla ikili ilişkilerde
bire eşitlik ilişkisi değil sahiplik ilişkisi
görüyoruz. Kişilerin kendi yaşamları-
nın merkezine duygusal ilişkilerini koy-
maları ve bütün yaşamlarını bu ilişki-
nin çevresinde şekillendirmeleri de
bağımlılık ilişkilerinin en somut örneği.

Tartışmamız, bu bağımlılık ilişkileri-
ni korumaya dair kapitalizmin bütün
kurumlarında kendi ilişki biçimini yeni-
den ve yeniden üretmeye dayalı olma-
sı üzerinden devam etti. Katılımcılar
bağımlılık ilişkilerinin kendi yaşamları-
nda ne kadar sık ve şiddetli olduğun-
u anlattılar. Hatta bir kısmı yaşadık-
ları ilişkilerde bu bağımlılığı çoğu za-
man fark edemediklerini belirttiler.

Bütün bağımlılık ilişkilerinin teme-
linde mülkiyet ilişkisinin olduğunu söy-
leyerek aynı zamanda bu mülkiyet ilişki-
sinin bütün toplumsal ilişkileri etkile-
diğini konuştuk. Üretim ilişkilerinde de
bu mülkiyet ilişkisinin ortadan kalk-
madığı müddetçe tüm ilişkilerimizde
bu bağımlılığın devam edeceği sonu-
cuna vardık.

Sadece duygusal ilişkilerimizde
mülkiyet ilişkilerini ortadan kaldırabil-
sek de bizleri yaşamımızın her alanın-
da çepeçevre saran mülkiyet ilişkileri-
nin bizi özgürleştiremeyeceğini ve di-
ğer tüm ilişkilerimizde devam edece-
ğini söyleyerek tartışmamızı bitirdik.

Görsel: Freepik

BİRLİKLERİMİZİ ÇOĞALTARAK, BİRLİKTE TARTIŞIP DEĞİŞTİREREK...

ÇORLU Ekmek ve Gül Grubu olarak yoksulluğun ve savaşın hayatımıza yansımalarını konuşmak üzere bir araya geldik. Gelecek kaygısı, savaş korkusu, kadın cinayetleri, çevre talanı, eğitim sorunu ve en çok da ekonomik kriz, artan pahalılık kadınları iyice bunaltmış durumda.

Nurgül artık günlük yaşadığını ifade ediyor. "Sabah kalkar kalmaz döviz ne kadar olmuş, neye zam gelmiş buna bakıyoruz. Bunlarla yaşıyor olmak dengemizi bozdu. Aldığımız ücret sadece mutfağa gidiyor. Benzindi, çocukların okul masraflarıydı, aiddati, faturalardı derken aldığımız maaş zorunlu ihtiyaçlarımızı dahi karşılamıyor" diyor.

"Bugün mutfağa girdiğimizde hepimizin sorunları ortak. Bu akşamki yemek kaç mal olur hesaplayarak yapıyoruz" diyor Sevcan da "Bütün yükü biz çekiyoruz. Market market dolaşip en ucuzu arayan bizleriz. Ne yapalım diye sorduğumuzda sen bilirsin diyen eşlerimiz öyle oluyor ki 'Bunu mu yaptın' deyip burun kıvırıyor, beğenmiyor. O kadar emekle, hespla masaya getirmeye çalıştığın yemeğin bu koşullarda olanı da bizim üstümüze yıkılıyor" diyor.

'SAVAŞIN KAPIMIZI ÇALMASINDAN KORKUYORUZ'

Fatma ise savaştan dolayı korku yaşadığını söylüyor. "Yarın bizim de başımıza gelecek olanın bu olmasından korkuyoruz. Korkudan sesimizi çıkaramıyoruz, sesi çıkanın kafasına vuruluyor. Birlik beraberliğimiz de yok. Bu durum bizi çaresizliğe itiyor. Okuyan çocuklarımız evde bekliyor. Gelecekte kaygılıyız. Biz çalışıyoruz, işsiz insanlar ne yapıyor, onlar nasıl yaşıyor? Her geçen yıl daha da dibe gittik." Kadın cinayetlerine de dikkat çekiyor Fatma. Yaşanan cinayetlerden yönetenlerin sorumluluğuna işaret ediyor ve iktidarın dini politik olarak kullandığından söz ediyor: "Toplumsal yaşama, çocuklarımızın eğitimine dini alet ediyorlar. Çocukları okuma yazma öğrendikleri çağda dahi kutuplaştırarak yetiştiriyorlar" diyor. Halkın sağlık hakkından da mahrum kaldığını belirten Fatma, "Devlet hastanelerinden randevu almak zor. Randevu alsan iyi bir muayene zor. Sağlık hakkımızdan faydalanamıyoruz" diyor.

'DAHA ÇOK KADINA ULAŞMAK ZORUNDAYIZ'

Emekli olan kadınlar da dertli. Evi olduğu için kendini şanslı gören Şule "Evim var ama aldığım para kirada olsam karşılamazdı. Zorunlu ihtiyaçlarımızı dahi karşılayamaz, faturalarımızı ödeyemez durumdayız" diyerek durumunu anlatıyor. Emeklilikte yaşa takılan Sevinç ise "Eşimden para istemek çok zoruma gidiyor" diyor.

Güler ise herkesin aynı sorunları yaşadığını aynı sorunları anlattığını ancak değiştirme konusunda eyleme geçemediğizden bahsediyor. "Ayrım yapmadan birbirimize kenetlenmekten başka çaremiz yok. Daha çok kadına ulaşmak öncelikli hedefimiz olmalı.

Bizim gibi düşünmeyen, bu olanların farkında olmayan kadınlara ulaşmaya çalışmak zorundayız" diyor Güler de.

Çorlu Ekmek ve Gül Grubu olarak uzun zamandır birçok kadınla bir araya gelmeye çalıştık, çalışıyoruz. Bizi bir araya getiren ortak nokta ise aynı sorunlara çare arıyor oluşumuz. Ve bu birliktelikleri daha da çoğaltarak, birlikte tartışıp, değiştirebileceğimize inanarak daha güzel günleri inşa edebiliriz...

Songül ŞENSOY
Çorlu/TEKİRDAĞ

BOŞ KALMASIN TORBALAR, AŞ OLSUN MUTFAKTA...

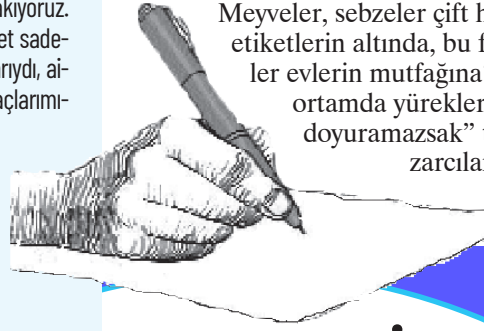
*Bu ramazanda ne bereket var sofralarda ne umut var insanlarda.
Neyin bayramı olacak bu ayın sonunda bilemiyoruz.*

ESKİŞEHİR'de bir öğleden sonra... Sokağa çıkıp, market, pazar alışverişindeki insanlara bakıyoruz. Ramazan öncesi acaba dolacak mı torbalar bu pahalılık karşısında diye düşünüyoruz. Tabii ki beklentimiz boşuna. Birkaç insan elinde azıcık erzakla yüzlerde hüznün, akıllarda "Nereye kadar gidecek böyle?" sorusuyla devam ediyor. Marketteki raflara bakıyoruz.

Meyveler, sebzeler çift haneli fiyatların olduğu etiketlerin altında, bu fiyatlarla nasıl girecekler evlerin mutfağına? Ateş pahası denilen ortamda yürekler yanıyor "Ya yavruları doyuramazsak" telaşıyla. Pazarda pazarcılar insanları tezgahlara davet etmiyor. Her

yer tenha, fiyatlar da uygun değil. Olmaz bu böyle, söyleyin derdinizi mikrofona, desek de konuşmuyorlar asla. Diyoruz anlatın içinizden geçenleri, yok diyorlar olmaz alırlar bizi de içeri. Kimi bakakalıyor aramızdan aklından geçip de dile getirmediklerinin verdiği ıstırapla, kimi kaçıyor adeta sözlerine verilecek hükmün korkusuyla. Bu ramazanda ne bereket var sofralarda ne umut var insanlarda. Neyin bayramı olacak bu ayın sonunda bilemiyoruz. Umut ediyoruz ki mücadelenin ışığı dolsun yuvalara, boş kalmasin torbalar aş olsun mutfakta, dertler şifa bulsun sonunda.

Mediha GEZGİN
Eskişehir

HASTANENİN ÖN SAFINDAKİLER: MEMURLAR

TÜRKİYE şartlarında memur olmak hep avantajlı görülmiştir. İş güvencesi, her ay aksamadan yatan maaş, rahat iş koşulları... Ben de bu umut ve beklentilerle sınava hazırlanıp sonunda memur olma şansına nail oldum. Yaklaşık on yıldır memur olarak çalışıyorum bir kamu hastanesinde.

Sağlıkta şiddet deyince doktorlar ve hemşireler gelir hep akla; ön saflardaki hasta ve hasta yakınlarının tüm işlem ve yazışma, sıra durumu, randevu, SGK giriş vs. bütün bu işlemleri yapan, kalabalığın uğultusunun tam ortasında olan bizlerin durumu pek dile getirilmez. Dile getirilmemesinin en büyük sebebi de doktor ve hemşireler gibi sendikal örgütlenmemizin güçlü olmayışı şüphesiz. Doktorlar, hemşireler, öğretmenler az da olsa bir şekilde seslerini çıkarabiliyorlar biz güçlü hissedemiyoruz kendimizi, sanki ilk harcanacaklar arasında biz varmış gibi. Büyük bir özgüven eksikliği oluşmuş genelimizde. Hastalar bile ilk tepkisini, öfkelerini bize yöneltiyor. "Sizin maaşlarınız bizim vergilerimiz ile ödeniyor" diyor, oysa bizim maaşlarımızdan kesilen vergileri bir bilseler...

Eğitime, sağlığa yeterince bütçe ayrılmıyor. Sağlık alanında kadro eksikliklerinin giderilmemesi, kapasitenin çok üzerinde alınan hastalar ve hastaların döner sermaye geliri ve müşteri olarak görülmesi, kalitesiz ve yetersiz bir hizmet halkla bizi sürekli karşı karşıya bırakıyor. Tabii ki birçok konuda haklı tepkilerini koyuyorlar ortaya fakat sorunun kaynağının biz olmadığımız da ortada. Tepki gösterilmesi gereken biz değil yönetimin ta kendisi olduğu gerçeği insanların çoğu tarafından idrak edilemiyor.

Hastanede çalışmaya başlamadan önce hemşirelerin neden bu kadar mutsuz ve sert görüldüğü kafamı kurcalardı. Şimdi o kadar iyi anlıyorum ki, hastanede çalışanlar için hayat enerjimizi tümünden emen bu koşullarda çalışmak gerçekten çok zor. İnsanın kapasitesini zorlayan, hayattan soğutan bir durum, abarttığımı düşünebilirsiniz ama öyle hissediyoruz. Çalışmak için yaşıyoruz, mutlu olmak ve hayatımızı daha iyi yaşamak için değil, çünkü bu koşullarda daha iyi bir hayatımız olmuyor...

İşyerinin dışında sadece yorgunluğumuzu giderme isteği hâkim. Dışarı çıkamıyoruz, enerjimiz olsa dahi paramız yok... Daha güzel günlerimizin olması temennisi ile...

Bir kadın memur
İSTANBUL

İNSANCA YAŞAMAK İÇİN TÜM MÜCADELEMİZ

SEVGİLİ Ekmek ve Gül okurları, hepimize merhaba. Pandemi sürecinde birbirimizden uzak kaldığımız Balçova'da, 25 Kasım'da Narlıdere-Balçova Ekmek ve Gül Dayanışma Gruplarının çağrısıyla kahvaltıda bir araya gelmiştik. Sadece etkinliğe katılarak değil, müzik organizasyonunda da görev alarak bu etkinlikte yer almak bana büyük mutluluk vermişti. Sonrasında 8 Mart çalışmalarını başlandı. Kadın sağlık işçileri hastanede yapacakları etkinlik için 3 türkölük bir repertuarla koro çalışması yapmak için destek istediğinde koşu koşu gittim yanlarına. Hastanede planlanan 8 Mart etkinliği polis ve hastane güvenliğinin engelleriyle karşılaşınca çok şaşırımdım. Enstrümanlarla ve solistlerle desteğe gitmiştik. Türkölere de mi tahammül kalmamıştı diye düşündüm. Sendika temsilcilerinin ve sağlık emekçilerinin kararlı tavrına biz de alkışlarımızla güç verdik ve türkülerimizi söyleyip, halay çektik. Tüm sağlık emekçilerinin hakları ve hepimizin sağlık hakkı için yapılan 14 Mart grevlerinde de koştum hastane bahçesine. Ve gündemdeki nafaka hakkının gaspına ilişkin yapılan buluşmada da bir araya geldik. Bir mart sabahı gök adeta turuncu renkteydi. Bu uzun zamandır karanlık olan günlerin sonu, renkli güzel günlerin başlangıcı olur umarım diyerek gittiğim Newroz sonrasında ise geriye kalanlar güzel dostluk, arkadaşlıktı... Eğitim Sen üyesi öğretmenlerin ayrıştırmadan, halkla beraber, el ele omuz omuza halaya durmasının verdiği coşku tarifsizdi. Her ne yaptırırsak bugüne kadar mücadelemiz insanca yaşamak içindi...

İzmir' den bir eğitim emekçisi

EKMEK VE GÜL 14, EKMEKVEGUL.NET 5 YAŞINDA

İnatla, dirençle, cesaretle, dayanışmayla, hep birlikte nice yıllara...

BİZ HEPİMİZ
takmıyoruz, takmıycaz
kimsenin yanına bırakmıycaz

 EKMEK VE GÜL

Yüz yılı aşkın süredir kadınların en temel taleplerinden biri "Yaşamak için ekme, ruhumuz için gül!" 114 yıl önce kadın işçilerin sesinde yankı bulan bu slogan bugün hâlâ en önemli mücadele sözümüz olmaya da devam ediyor. Ve Ekme ve Gül olarak 14 yıl önce yayın hayatına attığımız adımımızı bu mücadeleden aldığımız güçle sürdürüyoruz.

2008 yılında Hayat televizyonunda bir kadın programı olarak başladığımız bu yola dergimizi de yanımıza katarak devam ettik. İşyerlerinden kadın derneklerine, evlerden, işçi direnişlerine, üniversite kampüslerinden öğrenci yurtlarına dek kadınların sesini duyurduğu, sözünü esirgemediği bir yayıncılık geleneği oluştururken, aynı zamanda bir dayanışma ve mücadele ağı olmayı da sürdürdük.

3 Nisan 2017'den bu yana da ekmevegul.net internet sitesinde devam ediyoruz yolumuza; İstanbul'dan Diyarbakır'a, Adana'dan Tekirdağ'a, İzmir'den Dersim'e, Rize'den Bursa'ya, Artvin'den Kocaeli'ye, Çanakkale'den Van'a kadınların her olanağı kullanarak birbirine seslenme çabasını, çağrısını, mesajını, dayanışmasını taşıyor, birliğini çoğaltıyor ve bu birlikten güç alıyor.

Bu 14 yılda sayısız kadınla bir araya gelirken; yoksulluğa, şiddete, eşitsizliğe, tacize, hak gasplarına, ağır çalışma koşullarına karşı birlikte mücadelenin adı oldu Ekme ve Gül. Kölece çalışma koşullarına karşı susturulan, hakları gasbedilen kadın işçilerin direnişleri, başkaldırıları güç oldu, umut oldu hepimize... Maruz bırakıldığı tacize hayır diyen kadınların yanında olduk hep birlikte; haklarımız ve

hayatlarımız için, doğa için, gelecek için rantçıların oyununu bozan köylü direnişlerinde birlikte durduk sermayenin, polisin, iş makinelerinin önünde; yoksulluk kuyruklarında birlikte haykırdık "Geçinemiyoruz" diye. Her türlü yalana, talana karşı kadınların sesini duyuracak bir mecra olduk. Ve hep birlikte var olmaya, kız kardeşliğimizi güçlendirmeye devam ediyoruz...

5 yıldır ekmevegul.net'te hem ülkeden hem de dünyadan kadın haberlerini duyuruyor, davalarını takip ediyor, kadınların kendi yazdığı öykülerini, mektuplarını, analizlerini kadınlarla buluşturuyoruz. Yayınlarımızla, içeriklerimizle kadınların hak alma mücadelesini tarihe bir not olarak düşüyoruz. Ortak sorunlarımızı tartışırken, çözüm yollarını birlikte bulmanın olanaklarını yaratmaya çalışıyoruz. "Yaşamak için ekme, ruhumuz için gül istiyoruz" sözünü her geçen gün çok daha büyütürük ilerliyoruz.

Ve yeniden yeniden tekrarlıyoruz: Şimdi daha da büyümeye, tüm bu zora ve zorbalara karşı dayanışmaya, değişimi birliğimizle mümkün kılmaya, bir tek kadının bile kendisini yalnız hissetmeyeceği bir kalabalığa, "tek adamlar" karşısında çok kadın olmaya ihtiyacımız var. Ve bunun için her yeni gün yeniden öğreniyor, öğretiyoruz. Çoğalıyoruz, çoğalıyoruz.

Dertlerimizi paylaşacağımız, kız kardeşliğimizi güçlendireceğimiz, yalnız olmadığımız hissedeceğimiz ve yalnız olmadığını hissettireceğimiz, dayanışmayla büyüyüp güçleneceğimiz, birlikte değiştireceğimiz bir güce ihtiyacımız var. Biz buradayız, "Ben de varım" diyorsan seni bekliyoruz...

İnatla, dirençle, cesaretle, dayanışmayla, hep birlikte nice yıllara...

ekmek ve gül

@ekmekvegul /ekmekvegul posta@ekmekvegul.net 0533 209 01 78